

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 16ης Σεπτεμβρίου 1999 *

Στην υπόθεση T-182/96,

Partex — Companhia Portuguesa de Servicos, SA, εταιρία πορτογαλικού δικαίου, με έδρα τη Λισαβόνα, εκπροσωπούμενη από τους Rui Chancerelle de Machete, Pedro Machete και Miguel Pena Machete, δικηγόρους Λισαβόνας, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο του Louis Schiltz, 2, rue du Fort Rheinsheim,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τη Maria Teresa Figueira και τον Knut Simonsson, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως C (96) 1184 της Επιτροπής, της 14ης Αυγούστου 1996, περί μειώσεως της συνδρομής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου που χορηγήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος 880412/P3,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Jaeger, Πρόεδρο, K. Lenaerts και J. Azizi, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 15ης Δεκεμβρίου 1998,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

- 1 Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 124 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 147 ΕΚ) αναθέτει στην Επιτροπή τη διοίκηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (στο εξής: ΕΚΤ).
- 2 Η απόφαση 83/516/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Οκτωβρίου 1983, για την αποστολή του ΕΚΤ (ΕΕ L 289, σ. 38, στο εξής: απόφαση 83/516), προβλέπει, στο άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο α', ότι το ΕΚΤ συμμετέχει στη χρηματοδότηση ενεργειών επαγγελματικής κατάρτισεως και επαγγελματικού προσανατολισμού.

- 3 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως αυτής, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη εγγυώνται το αίσιο πέρας των ενεργειών.
- 4 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2950/83 του Συμβουλίου, της 17ης Οκτωβρίου 1983, για την εφαρμογή της αποφάσεως 83/516 (ΕΕ L 289, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 2950/83), προβλέπει, στο άρθρο 5, παράγραφος 1, ότι η έγκριση από το ΕΚΤ μιας αιτήσεως χρηματοδότησεως συνεπάγεται την προκαταβολή του 50 % της συνδρομής κατά την ημερομηνία που έχει προβλεφθεί για την έναρξη των προγραμμάτων επαγγελματικής καταρτίσεως.
- 5 Το άρθρο 5, παράγραφος 4, του κανονισμού 2950/83 προβλέπει, αφενός, ότι οι αιτήσεις περί της πληρωμής του υπολοίπου περιέχουν λεπτομερή έκθεση για το περιεχόμενο, τα αποτελέσματα και τις χρηματοδοτικές πλευρές του σχετικού προγράμματος και, αφετέρου, ότι το κράτος μέλος πιστοποιεί το υποστατό και τη λογιστική ακρίβεια των στοιχείων που περιέχουν οι αιτήσεις αυτές.
- 6 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, όταν η συνδρομή του ΕΚΤ δεν χρησιμοποιείται σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται από την εγκριτική απόφαση, η Επιτροπή μπορεί να αναστείλει, να μειώσει ή να καταργήσει τη συνδρομή αυτή, αφού δώσει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος την ευκαιρία να υποβάλει τις παρατηρήσεις του.
- 7 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, τα καταβληθέντα ποσά που δεν χρησιμοποιήθηκαν σύμφωνα με τους όρους που καθορίζει η εγκριτική απόφαση αναζητούνται.

- 8 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 1, η Επιτροπή μπορεί να πραγματοποιεί επιτόπιους ελέγχους, χωρίς αυτό να παραβιάζει το αντίστοιχο δικαίωμα των κρατών μελών.
- 9 Η απόφαση 83/673/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1983, για τη διαχείριση του ΕΚΤ (ΕΕ L 377, σ. 1, στο εξής: απόφαση 83/673), προβλέπει, στο άρθρο 6, ότι οι αιτήσεις για πληρωμή του υπολοίπου πρέπει να υποβάλλονται από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή μέσα σε δέκα μήνες από την ημερομηνία τερματισμού των προγραμμάτων. Διευκρινίζεται ότι αποκλείεται η πληρωμή της συνδρομής για την οποία υποβάλλεται αίτηση μετά την παρέλευση αυτής της προθεσμίας.

Ιστορικό της υποθέσεως

Α — Πραγματικά περιστατικά προγενέστερα της προσβαλλομένης αποφάσεως

- 10 Το 1987, η προσφεύγουσα εταιρία Partex — Companhia Portuguesa de Serviços, SA (στο εξής: Partex), υπέβαλε αιτήσεις περί χορηγήσεως χρηματοδοτικών συνδρομών εκ μέρους του ΕΚΤ για τις εταιρίες Pirites Alentejanas SA (στο εξής: Pirites Alentejanas), Tintas Robbialac SA (στο εξής: Tintas Robbialac) και Saprec — Produits et engrais chimiques du Portugal SA (στο εξής: Saprec), προκειμένου να εκτελεσθούν προγράμματα τεχνικο-επαγγελματικής καταρτίσεως σχετικά με την αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων αυτών.
- 11 Στις 20 Οκτωβρίου 1987, το Departamento para os Assuntos do Fundo Social Europeu (υπηρεσία που χειρίζεται θέματα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, υπαγόμενη στο Πορτογαλικό Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στο εξής:

DAFSE), υπέβαλε στις υπηρεσίες του ΕΚΤ, εξ ονόματος της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και υπέρ της προσφεύγουσας, αίτηση περί χορηγήσεως χρηματοδοτικής συνδρομής για το οικονομικό έτος 1988, προκειμένου να χρηματοδοτηθεί πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισεως στο πλαίσιο των επιχειρήσεων Pirites Alentejanas, Tintas Robbialac και Sarec (φάκελος 880412/P3).

- 12 Με την απόφαση C(88) 831, της 29ης Απριλίου 1988, η καθής χορήγησε στην προσφεύγουσα, για τις προαναφερθείσες εταιρίες, συνδρομή συνολικού ύψους 146 321 461 πορτογαλικών εσκούδων (ESC), που προοριζόταν για την επαγγελματική κατάρτιση 416 ατόμων.
- 13 Σε μη διευκρινισθείσα ημερομηνία, η προσφεύγουσα εισέπραξε προκαταβολή ύψους 73 160 730 ESC, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83.
- 14 Μετά την εκτέλεση του προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισεως που κάλυψε επτά μήνες μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου και της 31ης Δεκεμβρίου 1988, η προσφεύγουσα υπέβαλε, στις 30 Απριλίου 1989, αίτηση προς το DAFSE περί της πληρωμής του υπολοίπου της συνδρομής.
- 15 Με έγγραφο της 13ης Οκτωβρίου 1989, το DAFSE κάλεσε την προσφεύγουσα να τροποποιήσει την από 30 Απριλίου αίτησή της. Στην από 23 Οκτωβρίου 1989 τροποποιητική αίτησή της, η προσφεύγουσα ανέφερε ότι το συνολικό κόστος του προγράμματος εκπαίδευσης ανήλθε σε 130 350 556 ESC, από τα οποία 64 523 525 ESC βάσει της συνδρομής του ΕΚΤ.
- 16 Στις 30 Οκτωβρίου 1989, οι πορτογαλικές αρχές υπέβαλαν στην Επιτροπή αίτηση περί της πληρωμής του υπολοίπου της συνδρομής με ημερομηνία 28 Οκτωβρίου 1989, ποσού ύψους 8 637 205 ESC.

- 17 Δεδομένου ότι η πρώτη προκαταβολή ανήλθε σε 73 160 730 ESC (βλ. ανωτέρω σκέψη 13), το DAFSE διόρθωσε την αίτηση αυτή στις 12 Φεβρουαρίου 1990, υπό την έννοια ότι έπρεπε να επιστραφεί στην Επιτροπή ποσό ύψους 8 637 205 ESC, ισόποσο προς τη διαφορά μεταξύ της προκαταβολής που δόθηκε στην προσφεύγουσα και του μέρους του συνολικού κόστους του προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης που αναλαμβάνει το ΕΚΤ, όπως αναφέρεται στην τροποποιημένη αίτηση περί της πληρωμής του υπολοίπου που υπέβαλε η προσφεύγουσα (βλ. ανωτέρω σκέψη 15) (73 160 730 ESC — 64 523 525 ESC).
- 18 Στις 24 Ιουνίου 1991, το DAFSE συνέλεξε συμπληρωματικά στοιχεία σχετικά με τον εν λόγω φάκελο προκειμένου να τον επανεξετάσει.
- 19 Με τα έγγραφα 1107 της 30ής Ιανουαρίου, 1941 και 1966 της 10ης Φεβρουαρίου 1995 του DAFSE που αφορούσαν αντιστοίχως την Pirites Alentejanas, την Tintas Robbialac και τη Sarec, η προσφεύγουσα ενημερώθηκε για τις προτάσεις για την έκδοση αποφάσεως πιστοποίησης που απέστειλε το DAFSE στην Επιτροπή σχετικά με καθεμία από τις επιχειρήσεις αυτές. Επίσης, κλήθηκε να υποβάλει τις παρατηρήσεις της επ' αυτών των προτάσεων για την έκδοση αποφάσεως πιστοποίησης.
- 20 Στα έγγραφα αυτά είχαν επισυναφθεί ανακεφαλαιωτικοί πίνακες με επιλέξιμες και μη επιλέξιμες δαπάνες που συνοδεύθηκαν από ένα ένθετο με την περιγραφή των κριτηρίων βάσει των οποίων επανεξετάστηκαν οι φάκελοι του 1988 στους οποίους παρενέβαινε η προσφεύγουσα (στο εξής: κριτήρια επανεξετάσεως).

21 Τα κριτήρια αυτά περιγράφονταν ως εξής:

« Από την εξέταση των εγγράφων που υπέβαλε η Partex σχετικά με τα τιμολόγια που εκδόθηκαν το 1988 και τις δαπάνες που αντιστοιχούν σ' αυτά εξάγεται το ακόλουθο συμπέρασμα:

— οι δαπάνες διαρθρώσεως, εκ φύσεώς τους, δεν μπορούν να γίνουν δεκτές ως δαπάνες επαγγελματικής καταρτίσεως

— τα ποσά σχετικά με δαπάνες που μπορούν να θεωρηθούν ως δαπάνες επαγγελματικής καταρτίσεως δεν είναι εύλογα αν ληφθεί υπόψη το είδος της βοήθειας που προσφέρθηκε στο πλαίσιο των μαθημάτων».

22 Επιπλέον, στις προτάσεις για την έκδοση αποφάσεων πιστοποίησης σχετικά με τις εταιρίες Tintas Robbialac και Sarec επισυνάπτονταν οι εκθέσεις οικονομικού ελέγχου που είχε συντάξει η Oliveira Rego & Alexandre Hirólito.

23 Με έγγραφα της 15ης και της 24ης Φεβρουαρίου 1995, η προσφεύγουσα υπέβαλε τις παρατηρήσεις της επ' αυτών των προτάσεων για την έκδοση αποφάσεων πιστοποίησης. Η Pirites Alentejanas και η Tintas Robbialac έπραξαν το αυτό, με έγγραφα της 16ης και της 27ης Φεβρουαρίου 1995, αντιστοίχως.

24 Κατόπιν των παρατηρήσεων της Pirites Alentejanas, το DAFSE επανεξέτασε τον φάκελο. Με το ενημερωτικό έγγραφο 615/DSAFEP/95, της 17ης Μαρτίου 1995, καθόρισε το επιλέξιμο ποσό, το οποίο ήταν ανώτερο από αυτό που προέκυπτε από

την πρόταση για την έκδοση αποφάσεως πιστοποίησης σχετικά με το τμήμα της Pirites Alentejanas. Επί των εν λόγω παρατηρήσεων επισυνάφθηκε διορθωμένος πίνακας καθώς και η άποψη του DAFSE.

- 25 Στις 27 Μαρτίου 1995, το DAFSE εξέδωσε αποφάσεις που αφορούσαν αντιστοίχως την Pirites Alentejanas, την Tintas Robbialac και τη Sarec, σχετικά με την πιστοποίηση της αιτήσεως περί της πληρωμής του υπολοίπου και το ένταλμα για επιστροφή ορισμένων ποσών.
- 26 Σε καθεμία από τις αποφάσεις αυτές είχε επισυναφθεί ενημερωτικό έγγραφο. Οι σχετικές με τα τμήματα Tintas Robbialac και Sarec αποφάσεις επιβεβαίωναν τις προτάσεις για την έκδοση αποφάσεως γνωστοποίησης (αντιστοίχως 1233/DSJ/DSAFEP, σημείο 20, και 1218/DSJ/DSAFEP, σημείο 16, ενώ η σχετική με το τμήμα Pirites Alentejanas απόφαση διελάμβανε ότι, κατόπιν εξετάσεως των παρατηρήσεων που υποβλήθηκαν από την εταιρία αυτή (βλ. ανωτέρω σκέψη 23), το ποσό που είχε δηλωθεί ως μη επιλέξιμο στην πρόταση για την έκδοση αποφάσεως έπρεπε να μειωθεί (1212/DSJ/DSAFEP, σημείο 17).
- 27 Αυτά τα ενημερωτικά έγγραφα διελάμβαναν, επίσης, ότι το DAFSE ήταν σε θέση να εκτιμήσει τον εύλογο χαρακτήρα των δαπανών σε σχέση με τον απαραίτητο χαρακτήρα τους, το ύψος τους, τις αγοραίες τιμές και την υποχρέωση των δικαιούχων να διαχειρίζονται τις χρηματοδοτήσεις του ΕΚΤ και του πορτογαλικού κράτους ως να επρόκειτο για δικά τους χρήματα (1218/DSJ/DSAFEP/95 όσον αφορά τη Sarec, σημεία 18 και 19· 1233/DSJ/DSAFEP/95 όσον αφορά την Tintas Robbialac, σημεία 22 και 23· 1212/DSJ/DSAFEP/95 όσον αφορά την Pirites Alentejanas, σημεία 19 και 20), ενώ μια υπέρογκη δαπάνη μπορεί να οδηγήσει σε μείωση (1218, σημείο 46, 1233, σημείο 50, 1212, 47).

- 28 Τέλος, τα ενημερωτικά αυτά έγγραφα διευκρίνιζαν ότι στηρίζονταν στις εκτιθέμενες στα έγγραφα αιτιολογικές σκέψεις τα οποία είχαν απευθυνθεί προγενεστέρως στην προσφεύγουσα, και συγκεκριμένα στα έγγραφα του DAFSE 1107, 1941 και 1966 (βλ. ανωτέρω σκέψη 19).
- 29 Η προσφεύγουσα προσέβαλε τις αποφάσεις αυτές ενώπιον του Tribunal Administrativo de Circulo de Lisboa. Αυτό ανέστειλε την εκτέλεση των ενταλμάτων επιστροφής.
- 30 Με το έγγραφο 4085 της 30ής Μαρτίου 1995, το DAFSE ενημέρωσε την Επιτροπή ότι, κατόπιν οικονομικών ελέγχων, το συνολικό κόστος των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης ανερχόταν στην πραγματικότητα σε 100 591 892 ESC, από τα οποία 49 792 986 ESC βάσει της συνδρομής του ΕΚΤ.
- 31 Με τρία έγγραφα της 19ης Ιουνίου 1995, το DAFSE ενημέρωσε την προσφεύγουσα ότι, με την επιφύλαξη της οριστικής απόφασης της Επιτροπής επί της αιτήσεως περί της πληρωμής του υπολοίπου, το πιστοποιηθέν ποσό των δαπανών, κατόπιν επανεξετάσεως του φακέλου, ήταν 11 746 270 ESC όσον αφορά το τμήμα Pirites Alentejanas, 10 349 849 ESC όσον αφορά το τμήμα Tintas Robbialac και 27 696 868 ESC όσον αφορά το τμήμα Sarec.
- 32 Με το έγγραφο 9600 της 22ας Αυγούστου 1995, το DAFSE διευκρίνισε στο ΕΚΤ ότι οι διορθώσεις στα ποσά που καταλογίστηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος και καθορίστηκαν με βάση τα έγγραφα που προέρχονταν από την Partex πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τα κριτήρια που καθόρισε η ομάδα εργασίας που είχε επιφορτιστεί με το παλαιό Ταμείο στις 23 Σεπτεμβρίου 1994.

- 33 Με τα έγγραφα 2567 και 2569, της 27ης Φεβρουαρίου, και 2837, της 1ης Μαρτίου 1996, το DAFSE πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι η Επιτροπή είχε εγκρίνει την πιστοποίηση της αιτήσεως περί της πληρωμής του υπολοίπου για το ποσό που αναφερόταν στα έγγραφα της 19ης Ιουνίου 1995.
- 34 Με έγγραφο της 22ας Μαρτίου 1996 και τηλεομοιοτυπία της 11ης Απριλίου 1996, η προσφεύγουσα ζήτησε από το DAFSE διευκρινίσεις καθώς και αντίγραφο της αποφάσεως της Επιτροπής.
- 35 Στη συνέχεια, η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου κατά της αποφάσεως της Επιτροπής για την έγκριση της πιστοποίησης της αιτήσεως περί της πληρωμής του υπολοίπου του DAFSE (βλ. ανωτέρω σκέψη 33), που πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία με αριθμό T-58/96. Στο υπόμνημά της αντικρούσεως, η καθής παραδέχτηκε ότι η απόφασή της δεν πληρούσε τις απαιτήσεις αιτιολογήσεως, όπως διευκρινίζονταν στη σκέψη 27 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 1995, T-85/94 (122), Επιτροπή κατά Branco (Συλλογή 1995, σ. II-2993). Για τον λόγο αυτό, την ανακάλεσε. Κατά συνέπεια, ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος του Πρωτοδικείου διέγραψε την υπόθεση T-58/96 από το Πρωτόκολλο και καταδίκασε την καθής στα δικαστικά έξοδα με διάταξη της 3ης Ιουνίου 1997.

B — Η προσβαλλόμενη απόφαση

- 36 Στις 14 Αυγούστου 1996, η καθής εξέδωσε την απόφαση C (96) 1184 για τη μείωση της συνδρομής που χορήγησε το ΕΚΤ στην Partex σύμφωνα με την απόφαση C(88) 831 της 29ης Απριλίου 1988 που εκδόθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος 880412/P3 (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

37 Η απόφαση αυτή έχει ως ακολούθως:

«(...) έχοντας υπόψη ότι η Πορτογαλική Κυβέρνηση υπέβαλε στην Επιτροπή, στις 30 Οκτωβρίου 1989, αίτηση περί της πληρωμής του υπολοίπου, ύψους 8 637 205 ESC, και πιστοποίησε το υποστατό και τη λογιστική ακρίβεια της εν λόγω αιτήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 4, του κανονισμού (...) 2950/83·

έχοντας υπόψη ότι κατόπιν διαφόρων παρατυπιών που διαπιστώθηκαν κατά την εκτέλεση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το [ΕΚΤ], το κράτος μέλος αποφάσισε, αφού ενημερώθηκε η Επιτροπή, να επανεξετάσει ορισμένους φακέλους· ότι, στο πλαίσιο των φακέλων αυτών, κατόπιν εξετάσεως εκ νέου της αιτήσεως περί της πληρωμής του υπολοίπου στον φάκελο 880412/P3 και οικονομικού ελέγχου των λογιστικών βιβλίων των προγραμμάτων που πραγματοποιήθηκαν από τις επιχειρήσεις Tintas Robbialac SA και Sapec, δεν μπορεί να γίνει δεκτό μέρος των υποβληθεισών δαπανών για τους λόγους που εκτίθενται στο έγγραφο 4085 της 30ής Μαρτίου 1995 και στα παραρτήματα που απέστειλε το κράτος μέλος·

έχοντας υπόψη ότι το κράτος μέλος έδωσε στις επιχειρήσεις τις οποίες αφορούσαν τα προγράμματα, Partex, Tintas Robbialac, Sapec και Pirites Alentejanas (...), την ευκαιρία να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους (έγγραφα του DAFSE 1107 της 30ής Ιανουαρίου 1995 και 1941 και 1966, της 10ης Φεβρουαρίου 1995, που απευθύνονταν στην Partex, και 1106 της 30ής Ιανουαρίου 1995, και 1940 και 1967, της 10ης Φεβρουαρίου 1995, που απευθύνονταν στις λοιπές ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις)· ότι μόνον οι επιχειρήσεις Partex, Pirites Alentejanas και Tintas Robbialac υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους (παραρτήματα στο έγγραφο της DAFSE 5653 της 10ης Μαΐου 1996)·

έχοντας υπόψη ότι επί της συνολικής συνδρομής που ενέκρινε η Επιτροπή στον φάκελο 880412P 3 και που ανερχόταν σε 146 321 461 ESC, η Partex δεν χρησιμοποίησε 81 797 936 ESC· ότι, κατόπιν εξετάσεως των παρατηρήσεων του κράτους

μέλους και των επιχειρήσεων Partex, Pirites Alentejanas και Tintas Robbialac, η Επιτροπή φρονεί ότι ορισμένες δαπάνες που υπέβαλε η Partex δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που τάσσει η εγκριτική απόφαση, γεγονός που επιβάλλει την περαιτέρω μείωση της συνδρομής κατά 14 730 539 ESC· ότι, συνεπώς, η συνδρομή του [ΕΚΤ] πρέπει να οριστεί σε 49 792 986 ESC, και τούτο για τους λόγους που εκτίθενται:

- στις εκθέσεις οικονομικού ελέγχου που συνέταξε η O. Rego & A. Hipólito για τις Tintas Robbialac και Sarec,

- στο ενημερωτικό έγγραφο 615/DSAFEP/95, σχετικά με την επανεξέταση των δαπανών που υπέβαλε η Pirites Alentejanas,

- στο έγγραφο του DAFSE 4085 της 30ής Μαρτίου 1995, με τα συνημμένα,

- στο έγγραφο του DAFSE 9600 της 22ας Αυγούστου 1995, με τα συνημμένα,

έχοντας υπόψη ότι, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 2, του κανονισμού (...) 2950/83, τα καταβληθέντα ποσά που δεν χρησιμοποιήθηκαν σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται από την εγκριτική απόφαση αναζητούνται και ότι το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος υπέχει επικουρική ευθύνη για την επιστροφή των παρατύπως καταβληθέντων ποσών,

έχοντας υπόψη ότι, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού (...) 2950/83, το ποσό των 73 160 730 ESC καταβλήθηκε ως πρώτη προκαταβολή,

έχοντας υπόψη ότι το κράτος μέλος επέστρεψε στην Επιτροπή το ποσό των 8 637 205 ESC·

έχοντας υπόψη ότι το ποσό των 14 730 539 ESC αναζητείται,

εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

Άρθρο 1

Η συνδρομή του [ΕΚΤ], εκ 146 321 461 ESC, που χορηγήθηκε στην Partex [...] με την απόφαση της Επιτροπής C(88) 0831, της 29ης Απριλίου 1988, μειώνεται σε 49 792 986 ESC.

Άρθρο 2

Το ποσό των 14 730 539 ESC πρέπει να επιστραφεί στην Επιτροπή (...).»

Διαδικασία

- 38 Υπό τις συνθήκες αυτές, η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 15 Νοεμβρίου 1996.
- 39 Κατόπιν της εισηγήσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τρίτο τμήμα) προχώρησε στην προφορική διαδικασία χωρίς να διατάξει προηγουμένως αποδείξεις. Εντούτοις, απηύθυνε ορισμένες γραπτές ερωτήσεις στους διαδίκους, στις οποίες αυτοί απάντησαν εντός της ταχθείσας προθεσμίας.
- 40 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 15ης Δεκεμβρίου 1998, οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου.

Αιτήματα των διαδίκων

- 41 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση στο μέτρο που μειώνει τη συνδρομή που είχε αρχικώς χορηγηθεί και την υποχρεώνει να επιστρέψει στην Επιτροπή το ποσό των 14 730 539 ESC·
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

42 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη

- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Ως προς την ουσία

43 Η προσφεύγουσα προβάλλει τέσσερις λόγους ακυρώσεως, αντλούμενους, πρώτον, από παράβαση της εφαρμοστέας ρυθμίσεως, η οποία απορρέει από τη δεύτερη πιστοποίηση στην οποία προέβη το DAFSE στις 27 Μαρτίου 1995, δεύτερον, από παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως που επιβάλλει το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 253 ΕΚ), τρίτον, από καταχρηστική άσκηση δικαιώματος, από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας και από παραβίαση των αρχών της καλής πίστεως, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων και, τέταρτον, από κατάχρηση εξουσίας.

A — Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση της εφαρμοστέας ρυθμίσεως, η οποία απορρέει από τη δεύτερη πιστοποίηση στην οποία προέβη το DAFSE

44 Η προσφεύγουσα προβάλλει πλημμέλειες της δεύτερης πιστοποίησης στην οποία προέβη το DAFSE, στις 27 Μαρτίου 1995, όσον αφορά το υποστατό και τη λογιστική

ακρίβεια των δαπανών που υπέβαλε προς στήριξη της αιτήσεώς της περί της πληρωμής του υπολοίπου της χρηματοδοτικής συνδρομής του ΕΚΤ, προκειμένου να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως που εκδόθηκε βάσει της εν λόγω πιστοποίησης.

- 45 Αυτός ο πρώτος λόγος ακυρώσεως περιλαμβάνει δύο σκέλη που αντλούνται, αντιστοίχως, από την κατά χρόνον αναρμοδιότητα του DAFSE και από την παράβαση των κανόνων κατανομής των αντίστοιχων δικαιοδοσιών των κρατών μελών και της Επιτροπής.

Επί της κατά χρόνον αναρμοδιότητας του DAFSE

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 46 Η προσφεύγουσα καταλήγει στην κατά χρόνον αναρμοδιότητα του DAFSE για δύο λόγους. Πρώτον, είχε παρέλθει η προθεσμία εντός της οποίας έπρεπε να πραγματοποιηθεί η πιστοποίηση του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας (πρώτη αιτίαση). Δεύτερον, το DAFSE αγνόησε τη χρονική κατανομή των αντίστοιχων καθηκόντων του οικείου κράτους μέλους και της Επιτροπής (δεύτερη αιτίαση).

— Επί της πρώτης αιτιάσεως που αντλείται από την καθυστέρηση της δεύτερης πιστοποίησης του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας

- 47 Κατά το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, της αποφάσεως 83/673, η πιστοποίηση του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας των δαπανών που συνυποβάλλονται από τον δικαιούχο με την αίτηση περί της πληρωμής χρηματοδοτικής ενισχύσεως έπρεπε

να πραγματοποιηθεί εντός προθεσμίας δεκατριών μηνών από το πέρας των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται με τον τρόπο αυτό. Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα περάτωσε το χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα στο τέλος του 1988. Επομένως, η δεύτερη πιστοποίηση του υλοστατού και της λογιστικής ακρίβειας (βλ. ανωτέρω σκέψη 26) είχε πραγματοποιηθεί πέραν της ταχθείσας με τις διατάξεις αυτές προθεσμίας και ήταν, συνελώς, παράνομη. Πάντως, έστω και αν η προσβαλλόμενη απόφαση αναφέρεται μόνο στην πρώτη πιστοποίηση του υλοστατού και της λογιστικής ακρίβειας, ενσωμάτωσε την αιτιολογία της δεύτερης.

- 48 Δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη απόφαση στηριζόταν σε αυτή την παράνομη απόφαση του DAFSE, ήταν και η ίδια παράνομη.

— Επί της δεύτερας αιτιάσεως που αντλείται από την παράβαση της κατά χρόνον κατανομής των αντιστοίχων καθηκόντων του οικείου κράτους μέλους και της Επιτροπής

- 49 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι, στις 30 Οκτωβρίου 1989, το DAFSE πιστοποίησε το υλοστατό και τη λογιστική ακρίβεια της αιτήσεως περί της πληρωμής του υπολοίπου την οποία υπέβαλε σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 4, του κανονισμού 2950/83. Πάντως, κατόπιν της διαβίβασης της πιστοποίησης αυτής στην Επιτροπή, εξέλιπε η εξουσία του DAFSE και του κράτους μέλους. Συγκεκριμένα, η ισχύουσα ρύθμιση και ειδικότερα ο κανονισμός 2950/83 απαγόρευε στο DAFSE, μετά τη διαβίβαση της πιστοποίησης στην Επιτροπή, να εξακολουθεί να προβαίνει, όπως εν προκειμένω, με δική του πρωτοβουλία, στην «επανεξέταση» του φακέλου, τροποποιώντας έτσι την προηγούμενη πιστοποίησή του.
- 50 Εν προκειμένω, το DAFSE είχε επανεξετάσει, με δική του πρωτοβουλία, τον φάκελο και διαβίβασε στην Επιτροπή μια δεύτερη πιστοποίηση του υλοστατού και της λογιστικής ακρίβειας της αιτήσεως περί της πληρωμής του υπολοίπου.

- 51 Εκδίδοντας την προσβαλλόμενη απόφαση βάσει αυτής της δεύτερης πιστοποίησης, η καθής παρέβη την ισχύουσα ρύθμιση.
- 52 Η καθής αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας υπογραμμίζοντας ότι η υποχρέωση πιστοποίησης που υπέχει το κράτος μέλος εξηγείται, αφενός, από τη μέριμνα αποτροπής των παρατυπιών κατά τη χρήση της συνδρομής του ΕΚΤ και, αφετέρου, από την επικουρική ευθύνη του κράτους μέλους για την επιστροφή παρατύπως χρησιμοποιηθείσας συνδρομής (άρθρο 6, παράγραφος 2, του κανονισμού 2950/83).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 53 Στο μέτρο που επιβεβαιώνει το υποστατό και τη λογιστική ακρίβεια των στοιχείων που περιέχουν οι αιτήσεις περί της πληρωμής του υπολοίπου, το κράτος μέλος ευθύνεται έναντι της Επιτροπής για τις πιστοποιήσεις στις οποίες προβαίνει (απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-142/97, Branco κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3567, σκέψη 44).
- 54 Κατά συνέπεια, λαμβανομένης υπόψη της εγγυήσεως περί του αισίου πέρατος των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, την οποία οφείλει να παρέχει το κράτος μέλος, βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 83/516, κάθε πιστοποίηση που πραγματοποιείται δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 4, του κανονισμού 2950/83 πρέπει να θεωρείται ως συνιστώσα εξ ορισμού ενέργεια στην οποία το κράτος μέλος προβαίνει υπό κάθε επιφύλαξη. Διαφορετική ερμηνεία θα έθιγε την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 7 της αποφάσεως 83/673, που υποχρεώνει το κράτος μέλος να καταγγέλλει τις παρατυπίες που διαπιστώνονται στο πλαίσιο της διαχειρίσεως των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται μέσω του ΕΚΤ (απόφαση

του Πρωτοδικείου της 16ης Ιουλίου 1998, T-72/97, Proderec κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-2847, σκέψη 74). Εξάλλου, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, η Επιτροπή μπορεί να πραγματοποιεί ελέγχους των αιτήσεων πληρωμής του υπολοίπου, «χωρίς αυτό να παραβιάζει το αντίστοιχο δικαίωμα των κρατών μελών» (απόφαση Branco κατά Επιτροπής, που παρατίθεται στην προηγούμενη σκέψη, σκέψη 45).

- 55 Οι εν λόγω υποχρεώσεις και εξουσίες των κρατών μελών δεν υπόκεινται σε κανένα χρονικό περιορισμό (απόφαση Branco κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα στη σκέψη 53 ανωτέρω, σκέψη 46).
- 56 Κατά συνέπεια, σε περίπτωση όπως η προκειμένη, κατά την οποία το κράτος μέλος πιστοποίησε ήδη το υποστατό και τη λογιστική ακρίβεια της αιτήσεως περί της πληρωμής του υπολοίπου, το εν λόγω κράτος εξακολουθεί να έχει τη δυνατότητα να μεταβάλει την εκτίμησή του σχετικά με την αίτηση περί της πληρωμής του υπολοίπου, εφόσον θεωρεί ότι βρίσκεται ενώπιον παρατυπιών που δεν είχαν αποκαλυφθεί προγενέστερα (απόφαση Branco κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα στη σκέψη 53 ανωτέρω, σκέψη 47).
- 57 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το άρθρο 6 της αποφάσεως 83/673 προβλέπει ότι οι αιτήσεις περί της πληρωμής του υπολοίπου πρέπει να περιέρχονται στην Επιτροπή εντός προθεσμίας δέκα μηνών μετά την ημερομηνία τεματισμού των προγραμματιών επαγγελματικής καταρτίσεως και ότι αποκλείεται η πληρωμή συνδρομής για την οποία υποβάλλεται αίτηση μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής. Υπ' αυτές τις συνθήκες, εάν οι έλεγχοι περί της κανονικότητας μπορούσαν να πραγματοποιούνται μόνον πριν από την πιστοποίηση της πραγματικής και λογιστικής ακρίβειας της αιτήσεως περί της πληρωμής του υπολοίπου, θα υπήρχε το ενδεχόμενο να μη μπορεί το κράτος μέλος να υποβάλει την αίτηση αυτή στην Επιτροπή εντός της προαναφερθείσας προθεσμίας των δέκα μηνών, οπότε θα αποκλειόταν η πληρωμή του υπολοίπου της συνδρομής. Επομένως, σε ορισμένες περιπτώσεις, η πιστοποίηση του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας μιας αιτήσεως περί της πληρωμής του υπολοίπου, η οποία πραγματοποιείται πριν από τη διενέργεια του ελέγχου περί της κανονικότητας ή πριν από την ολοκλήρωση του ελέγχου αυτού, μπορεί να εξυπηρετεί το συμφέρον του δικαιούχου της συνδρομής (απόφαση Branco κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα στη σκέψη 53 ανωτέρω, σκέψη 48).

- 58 Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, η καθής δεν παρέβη την ισχύουσα κανονιστική ρύθμιση εγκρίνοντας την πιστοποίηση του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας όπως τροποποιήθηκε από το DAFSE με απόφαση της 27ης Μαρτίου 1995 (βλ. ανωτέρω σκέψη 25). Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως, κατά το πρώτο του σκέλος, είναι απορριπτός.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά την παράβαση των κανόνων κατανομής των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων των κρατών μελών και της Επιτροπής

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 59 Με το υπόμνημα απαντήσεως η προσφεύγουσα προέβαλε επικουρικώς το γεγονός ότι το DAFSE είχε υπερβεί τις αρμοδιότητές του. Η ισχύουσα κανονιστική ρύθμιση παρείχε μεν στο κράτος μέλος την αρμοδιότητα να ελέγχει αν οι δαπάνες των οποίων την πληρωμή ζητεί η δικαιούχος επιχείρηση καλύπτονται από την εγκριτική απόφαση και αν τα στοιχεία που περιέχει η αίτηση πληρωμής και η λογιστική τους απεικόνιση ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, όχι όμως και την αρμοδιότητα να εκτιμά αν μια δαπάνη είναι επιλέξιμη για κοινοτική χρηματοδότηση. Συγκεκριμένα, λαμβανομένης υπόψη, πρώτον, της διαχειριστικής αυτονομίας του ΕΚΤ ως οργάνου κοινοτικής πολιτικής για την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση και, δεύτερον, την αναγκαιότητα να υπάρξει ομοιόμορφη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου και ειδικότερα των όρων που τάσσει η απόφαση που δέχεται την αίτηση για χρηματοδοτική συνδρομή, η εκτίμηση περί της τηρήσεως των όρων αυτών ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής.
- 60 Δεδομένου ότι το DAFSE προέβη στην πιστοποίηση του 1995 βάσει κριτηρίων σχετικών με τον «εύλογο χαρακτήρα των δαπανών που πραγματοποίησε ο δικαιούχος» και τη «χρηστή οικονομική διαχείριση της συνδρομής», υπερέβη την αρμοδιότητα του ελέγχου του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας των στοιχείων που περιέχουν οι αιτήσεις πληρωμής. Δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται στην παράνομη αυτή πιστοποίηση, η καθής αγνόησε την κατανομή των αρμο-

διοτήτων μεταξύ κράτους μέλους και Επιτροπής που προβλέπεται από την ισχύουσα κοινοτική ρύθμιση. Επομένως, είναι άκυρη και η προσβαλλόμενη απόφαση.

- 61 Η καθής αποκρούει την επιχειρηματολογία αυτή.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 62 Το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να θεωρηθεί νέος ισχυρισμός κατά την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου. Συγκεκριμένα, προβλήθηκε το πρώτον με το υπόμνημα απαντήσεως. Δεδομένου ότι δεν στηρίζεται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκλυψαν κατά τη διαδικασία, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.
- 63 Ελικουρικώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι η εφαρμογή των κριτηρίων σχετικά με τον «εύλογο χαρακτήρα των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν από τον δικαιούχο» και τη «χρηστή οικονομική διαχείριση της συνδρομής» εμπίπτει στο πλαίσιο του ελέγχου τον οποίο είναι υποχρεωμένο το κράτος μέλος να διενεργεί σύμφωνα με το άρθρο 7 της αποφάσεως 83/673 (απόφαση Proderec κατά Επιτροπής, παρατεθείσα στη σκέψη 54 ανωτέρω, σκέψη 88· απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-180/96 και T-181/96, *Mediocurso* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3481, σκέψη 115).
- 64 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

B — Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως που επιβάλλει το άρθρο 190 της Συνθήκης

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 65 Κατά την προσφεύγουσα, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης. Πρώτον, το περιεχόμενο των προτάσεων για την έκδοση αποφάσεων του DAFSE (βλ. ανωτέρω σκέψη 19) δεν ενσωματώθηκε στην προσβαλλόμενη απόφαση. Δεύτερον, η προσφεύγουσα δεν έλαβε αντίγραφο των εγγράφων 4085 της 30ής Μαρτίου 1995 και 9600 της 22ας Αυγούστου 1995 και των παραρτημάτων τους (βλ. ανωτέρω σκέψεις 30 και 32), στις οποίες παραπέμπει η προσβαλλόμενη απόφαση. Τρίτον, δεν προσδιορίζεται ούτε διασαφηνίζεται η αναγόμενη στα πραγματικά περιστατικά και τα νομικά ζητήματα αιτιολογία της αποφάσεως αυτής.
- 66 Η αιτιολογία δεν δίνει τη δυνατότητα να γίνουν κατανοητοί οι λόγοι για τους οποίους η καθής θεώρησε ότι δεν τηρήθηκαν οι όροι χορηγήσεως της συνδρομής ούτε να προσδιορισθούν τα κριτήρια σχετικά με τον «εύλογο χαρακτήρα» και τη «χρηστή οικονομική διαχείριση» βάσει των οποίων η καθής θεώρησε μη επιλέξιμο ένα μέρος των δαπανών. Δεν δίνει άλλωστε τη δυνατότητα να καθοριστεί αν τα εν λόγω κριτήρια απέρρεαν από την απόφαση της 29ης Απριλίου 1988 για τη χορήγηση συνδρομής ούτε σε ποιο βαθμό είχαν αγνοηθεί.
- 67 Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι, οσάκις γίνεται μνεία του κριτηρίου αυτού του «εύλογου χαρακτήρα», γίνεται μνεία στα κριτήρια επανεξετάσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 21). Συναφώς, αγνοεί τους λόγους για τους οποίους οι διαρθρωτικές δαπάνες δεν μπορούν να γίνουν δεκτές ως δαπάνες επαγγελματικής καταρτίσεως. Ομοίως, διερωτάται για ποιο λόγο ορισμένες δαπάνες επαγγελματικής καταρτίσεως θεωρήθηκαν μη εύλογες λαμβανομένου υπόψη του εν λόγω είδους βοήθειας.

- 68 Όσον αφορά το τμήμα Pirites Alentejanas, οι αιτιολογίες που περιείχε η πρόταση του DAFSE (βλ. ανωτέρω σκέψη 19) δεν εξηγούσαν τις επενεχθείσες προσαρμογές, κυρίως, στα υποκεφάλαια 14.2.7 (εξειδικευμένες εργασίες), 14.3.1, στοιχείο β' (αποδοχές του μη διδακτικού τεχνικού προσωπικού), 14.3.1, στοιχείο γ' (αποδοχές του διοικητικού προσωπικού), 14.3.5 (έξοδα μετακινήσεως) και 14.3.14 (γενικά διοικητικά έξοδα). Ως προς τα υποκεφάλαια 14.3.1, στοιχείο α' (αποδοχές διδακτικού προσωπικού), και 14.3.2 (επιβαρύνσεις επί των μισθών), η καθής δεν διασαφήνισε τον λόγο της μείωσης, παρά τις παρατηρήσεις της Pirites Alentejanas ότι η παράγραφος 7 της αποφάσεως 20/MTSS/87, της 19ης Ιουνίου 1987, του πορτογαλικού Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (*Diário da República*, σειρά II, 148, της 1ης Ιουλίου 1987, σ. 8141) δεν εφαρμοζόταν στα εν λόγω κεφάλαια. Τέλος, η γενομένη μείωση στο υποκεφάλαιο 14.6 δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη.
- 69 Όσον αφορά το τμήμα Tintas Robbialac, η προσφεύγουσα θεωρεί ότι η έκθεση οικονομικού ελέγχου δεν διευκρινίζει τους όρους της εγκριτικής αποφάσεως του προγράμματος που δεν τηρήθηκαν, ειδικότερα ως προς τις μειώσεις που έγιναν στα κεφάλαια 14.1 (αποδοχές των εκπαιδευομένων), 14.3 (λειτουργία και διαχείριση των μαθημάτων), 14.8 (διαμονή και διατροφή των εκπαιδευομένων) και 14.9 (μετακίνηση των εκπαιδευομένων). Οι μειώσεις που έγιναν στα υποκεφάλαια 14.3.8 και 14.3.11 (λοιπές παραδόσεις και υπηρεσίες παρασχεθείσες από τρίτους) στηρίζονταν σε υποκειμενικές εκτιμήσεις. Οι λόγοι για τη μείωση στο υποκεφάλαιο 14.3.15 (λοιπά έξοδα λειτουργίας και διαχειρίσεως) δεν παρατέθηκαν. Η αιτιολόγηση των μειώσεων στα κεφάλαια 14.2.6 (έξοδα του τοποθετημένου στην προετοιμασία των μαθημάτων προσωπικού), 14.2.7 (εξειδικευμένες εργασίες), 14.3.1, στοιχείο β' (αποδοχές του τεχνικού μη διδακτικού προσωπικού), 14.3.1, στοιχείο γ' (αποδοχές του διοικητικού προσωπικού), 14.3.7 (διαχείριση και έλεγχος του προϋπολογισμού) και 14.3.8 (εξειδικευμένες εργασίες) διά της παραπομπής στα κριτήρια επανεξετάσεως δεν επέτρεπε τη διάγνωση των πραγματικών λόγων για τις μειώσεις αυτές. Ως προς τα υποκεφάλαια 14.3.1, στοιχείο α' (αποδοχές του διδακτικού προσωπικού), και 14.3.2 (επιβαρύνσεις επί των αποδοχών), η καθής δεν διασαφήνισε τον λόγο της μείωσης, παρά τις παρατηρήσεις της Tintas Robbialac επί της εσφαλμένης ερμηνείας της προαναφερθείσας αποφάσεως 20/MTSS/87.
- 70 Τέλος, όσον αφορά το τμήμα Sares, η καθής περιορίζεται να αμφισβητήσει, με επιχειρήματα αμφισβητήσιμης ορθότητας, τη νομιμότητα μέρους των δαπανών σχετικά

με τα υποκεφάλαια 14.3.5 (έξοδα μετακινήσεως), 14.3.9 (μισθώματα κινητών και ακινήτων) και 14.8 (διαμονή και διατροφή των εκπαιδευομένων). Η έκθεση οικονομικού ελέγχου παρέλειψε να αναφέρει τους όρους της εγκριτικής αποφάσεως του προγράμματος που δεν τηρήθηκαν, καθώς και τα κριτήρια μη επιλεξιμότητας των δαπανών που είχαν προηγουμένως πιστοποιηθεί το 1989. Οι ακριβείς λόγοι για την άρνηση καταλογισμού των εξόδων για γεύματα στα οποία υποβλήθηκε η εταιρία κατά τη διάρκεια των μετακινήσεων ως εξόδων μετακινήσεως (σκέψη 6.3.3 της εκθέσεως οικονομικού ελέγχου) και για τη μείωση σχετικά με τα μισθώματα και τα λοιπά έξοδα μισθώσεως (σημείο 6.3.6 της οικονομικής εκθέσεως) επίσης δεν παρατέθηκαν.

- 71 Η καθής φρονεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη, διότι αναφέρεται σαφώς σε πράξεις του DAFSE στις οποίες εκτίθενται σαφώς οι λόγοι της γενομένης μειώσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Ιανουαρίου 1995, T-85/94, Branco κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. ΙΙ-45, σκέψη 36). Η προσφεύγουσα είχε λάβει γνώση των οικονομικών εκθέσεων της Oliveira Rego & Alexandre Hirólito, του ενημερωτικού εγγράφου 615/DSAFEP/95 και των παρατηρημάτων του εγγράφου DAFSE 4085, αφού τα είχε επισυνάψει στην αίτησή της. Τα συνημμένα στο έγγραφο του DAFSE 9600 περιγράφουν τη μέθοδο επανεξετάσεως που εφάρμοσε η καθής. Πάντως, η μέθοδος αυτή είχε επίσης περιέλθει σε γνώση της προσφεύγουσας η οποία εξάλλου είχε συμβάλει στον ορισμό της.
- 72 Το ίδιο ισχύει για τα κριτήρια σχετικά με τον εύλογο χαρακτήρα των δαπανών που πραγματοποίησε ο δικαιούχος και τη χρηστή οικονομική διαχείριση της συνδρομής. Από τις παρατηρήσεις που υπέβαλε η προσφεύγουσα (βλ. ανωτέρω σκέψη 23) προκύπτει ότι γνώριζε τα κριτήρια αυτά. Εξάλλου τα κριτήρια αυτά προβλέπονται εμμέσως στην εγκριτική απόφαση που παραπέμπει στις ισχύουσες εθνικές και κοινοτικές διατάξεις οι οποίες επιβάλλουν την τήρηση των κανόνων της χρηστής οικονομικής διαχειρίσεως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 73 Η υποχρέωση αιτιολόγησης ατομικής απόφασης έχει σκοπό να παράσχει στον ενδιαφερόμενο ικανές ενδείξεις ως προς το αν η απόφαση έχει επαρκές έρεισμα ή αν ενδεχομένως πάσχει ελάττωμα που θα έδινε λαβή να αμφισβητηθεί το κύρος της και να επιτρέψει στον κοινοτικό δικαστή να ασκήσει τον έλεγχο της νομιμότητας της απόφασης. Η έκταση της υποχρέωσης αυτής εξαρτάται από τη φύση της οικείας πράξεως και του πλαισίου εντός του οποίου εκδόθηκε (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Απριλίου 1987, 32/86, Sisma κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 1645, σκέψη 8, της 4ης Ιουνίου 1992, C-181/90, Consorgan κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-3557, σκέψη 14, και C-189/90, Cipeke κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-3573, σκέψη 14· απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Ιανουαρίου 1995, Branco κατά Επιτροπής, που παρατίθεται στη σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 32).
- 74 Δεδομένου ότι η απόφαση περί μείωσης του ύψους της αρχικώς εγκριθείσας συνδρομής του ΕΚΤ συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, σοβαρές συνέπειες για τον δικαιούχο της συνδρομής, πρέπει να αποτυπώνει με σαφήνεια τους λόγους που δικαιολογούν τη μείωση της συνδρομής σε σχέση με το ποσό που είχε αρχικώς εγκριθεί (προαναφερθείσες αποφάσεις Consorgan κατά Επιτροπής, σκέψη 18, και Cipeke κατά Επιτροπής, σκέψη 18· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Δεκεμβρίου 1994, T-450/93, Lisrestal κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-1177, σκέψη 52, και της 12ης Ιανουαρίου 1995, Branco κατά Επιτροπής, που παρατίθεται στη σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 33).
- 75 Το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας απόφασης ικανοποιεί τις απαιτήσεις αυτές πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο σε σχέση με τη διατύπωσή της, αλλά και με το πλαίσιο της, καθώς και με το σύνολο των νομικών κανόνων που διέπουν το σχετικό θέμα (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 1997, C-278/95 P, Siemens κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-2507, σκέψη 17, και την εκεί παρατιθέμενη απόφαση).

2. Ενσωμάτωση της αιτιολογίας των πράξεων των εθνικών αρχών στην απόφαση της Επιτροπής

- 76 Σε περίπτωση, όπως η προκειμένη, στην οποία η Επιτροπή επικυρώνει απλώς και μόνον την πρόταση κράτους μέλους περί μείωσης μιας αρχικά εγκριθείσας συνδρομής, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι η απόφαση της Επιτροπής μπορεί να θεωρηθεί ως προσηκόντως αιτιολογημένη, κατά την έννοια του άρθρου 190 της Συνθήκης, εφόσον διευκρινίζει η ίδια με σαφήνεια τους λόγους που δικαιολογούν τη μείωση της συνδρομής ή, άλλως, εφόσον παραπέμπει με επαρκή σαφήνεια σε πράξη των αρμόδιων εθνικών αρχών του οικείου κράτους μέλους, στην οποία οι εν λόγω αρχές εκθέτουν με σαφήνεια τους λόγους της μείωσης αυτής (απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 1995, Branco κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα στη σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 36, που επικυρώθηκε κατόπιν ασκήσεως ανακοπής με την απόφαση Επιτροπή κατά Branco, προαναφερθείσα στη σκέψη 35 ανωτέρω, σκέψη 27).
- 77 Εφόσον, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η απόφαση της Επιτροπής δεν διαφοροποιείται σε κάποιο ζήτημα από τις πράξεις που εξέδωσαν οι εθνικές αρχές, είναι λογικό να θεωρηθεί ότι το περιεχόμενο των πράξεων αυτών ενσωματώνεται στην αιτιολογία των αποφάσεων της Επιτροπής, τουλάχιστον στο μέτρο που ο δικαιούχος της συνδρομής είχε τη δυνατότητα να λάβει γνώση του περιεχομένου αυτού (απόφαση Proderes κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα στη σκέψη 54 ανωτέρω, σκέψη 105).
- 78 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί αν η προσφεύγουσα είχε τη δυνατότητα να λάβει γνώση των πράξεων του DAFSE στις οποίες παραπέμπει η έκτη αιτιολογική σκέψη της προσβαλλομένης αποφάσεως και αν τα στοιχεία που αυτές περιέχουν ήσαν επαρκή, λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου εντός του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, ώστε να είναι σε θέση να προσδιορίσει και να κατανοήσει τους λόγους των γενομένων μειώσεων.

3. Ενημέρωση της προσφεύγουσας επί των στοιχείων στα οποία παραπέμπει η προσβαλλόμενη απόφαση

- 79 Δεν αμφισβητείται ότι η προσφεύγουσα δεν έλαβε τα έγγραφα 4085 της 30ής Μαρτίου 1995 και 9600 της 22ας Αυγούστου 1995 του DAFSE, καθώς και τα παραρτήματά τους. Ωστόσο, οι λόγοι που περιέχονται σ' αυτά, ειδικότερα αυτοί που εκτίθενται στα έγγραφα με τους πίνακες των δαπανών που θεωρούνται επιλέξιμες και μη επιλέξιμες, αφενός, και στις εκθέσεις οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hipólito, αφετέρου, ήταν ήδη γνωστοί στην προσφεύγουσα, κυρίως με τα έγγραφα 1107, 1941 και 1966 (βλ. ανωτέρω σκέψη 19).
- 80 Συνεπώς, η προσφεύγουσα είχε ενημερωθεί για το σύνολο των λόγων των γενομένων μειώσεων οι οποίοι εμφανίζονται στα έγγραφα στα οποία παραπέμπει η προσβαλλόμενη απόφαση.

4. Ο επαρκής χαρακτήρας της αιτιολογίας

- 81 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει επίσης ότι η αιτιολογία είναι ανεπαρκής. Εφόσον η προσβαλλόμενη απόφαση παραπέμπει στους λόγους που επικαλείται το DAFSE στις προτάσεις του για μειώσεις που σκοπούνται με τις αποφάσεις πιστοποιήσεως (βλ. ανωτέρω σκέψεις 25 έως 28), οι λόγοι αυτοί ενσωματώνονται στην αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, η απόφαση αυτή θα πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα του εν λόγω σκεπτικού. Το Πρωτοδικείο θα τους εξετάσει ακολούθως διακρίνοντας καθένα από τα τμήματα του επίμαχου προγράμματος.

α) Λόγοι των μειώσεων που έγιναν στο μέρος του προγράμματος που αφορά την Pirites Alentejanas

- 82 Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί το γεγονός ότι είχε λάβει γνώση του εγγράφου του DAFSE της 17ης Μαρτίου 1995 που έφερε τον τίτλο «Informação n. 615/DSAFEP/

95 », σχετικά με την επανεξέταση των δαπανών που είχε υποβάλει η Pirites Alentejanas. Το έγγραφο αυτό καθορίζει το ποσό που πρέπει να επιστραφεί από αυτήν ως μέρος της χρηματοδοτικής συνδρομής που την αφορά. Στο έγγραφο αυτό επισυνάπτεται παράρτημα με τις προτάσεις του DAFSE σχετικά με διάφορα κεφάλαια της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου και με την άποψή του επί των παρατηρήσεων που υπέβαλαν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις επί της προτάσεως για την έκδοση αποφάσεως πιστοποίησης (βλ. ανωτέρω σκέψη 23).

- 83 Το έγγραφο αυτό και τα παραρτήματά του, σε συνδυασμό με τον πίνακα των επιλέξιμων και μη επιλέξιμων δαπανών (βλ. ανωτέρω σκέψη 20), περιέχουν στοιχεία για τους λόγους των γενομένων μειώσεων.
- 84 Το Πρωτοδικείο θα εξετάσει ακολούθως την αιτιολογία σχετικά με καθένα από τα υποκεφάλαια ως προς τα οποία επήλθε μείωση.

— Υποκεφάλαιο 14.1.4 (ασφάλειες)

- 85 Το DAFSE θεώρησε ότι, εφόσον οι επιλέξιμες επιβαρύνσεις ασφαλίσεως αντιστοιχούν στο 7,286 % του ποσού των μισθών που είναι εγγεγραμμένοι στο κεφάλαιο 14.1.1, έπρεπε να μειωθεί το ποσό που καταλογίζεται στο κεφάλαιο 14.1.4 κατά 94 134 ESC.
- 86 Εφόσον τεκμαίρεται ότι η προσφεύγουσα γνωρίζει την πορτογαλική νομοθεσία σχετικά με την ασφάλιση κατά κινδύνων από εργατικά ατυχήματα, η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.2.6 (έξοδα του τοποθετημένου στην προετοιμασία των μαθημάτων προσωπικού)

- 87 Το DAFSE εξέθεσε ότι τα έξοδα που αφορά το υποκεφάλαιο αυτό έπρεπε να μειωθούν κατά 267 012 ESC, διότι είχαν ήδη καταλογιστεί στο κεφάλαιο των αποδοχών του διοικητικού προσωπικού (κεφάλαιο 14.3.1, στοιχείο γ').
- 88 Επιπλέον, τα έξοδα αυτά έπρεπε επίσης να μειωθούν κατά 290 000 ESC, κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων επανεξετάσεως. Υπό το πρίσμα των κριτηρίων αυτών (βλ. ανωτέρω σκέψη 21), όπως διασαφηνίζονται στην απόφαση πιστοποίησης (βλ. ανωτέρω σκέψη 27), οι δαπάνες αυτές κρίθηκαν υπέρμετρες σε σχέση με τη φύση των παροχών και τις αγοραίες τιμές.
- 89 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.2.7 (εξειδικευμένες εργασίες)

- 90 Το DAFSE θεώρησε μη επιλέξιμο το ποσό των 722 000 ESC ληφθέντων υπόψη των κριτηρίων επανεξετάσεως. Από τα κριτήρια αυτά (βλ. ανωτέρω σκέψη 21), όπως διασαφηνίζονται στην απόφαση πιστοποίησης (βλ. ανωτέρω σκέψη 27), συνάγεται ότι οι δαπάνες αυτές κρίθηκαν υπέρμετρες σε σχέση με τη φύση των παροχών και τις αγοραίες τιμές.
- 91 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.1, στοιχείο α' (αποδοχές διδακτικού προσωπικού)

- 92 Το DAFSE πρότεινε μείωση κατά 753 304 ESC, λόγω του ότι το ωριαίο ποσό για τις διδακτικές ώρες πρακτικών μαθημάτων δεν έφθασε το 50 %, σύμφωνα με την απόφαση 20/MTSS/87, που ορίζει ότι «οι αποδοχές των εκπαιδευτών για τα πρακτικά μαθήματα ανέρχονται στο 50 % των καθοριζομένων κατ' εφαρμογήν των προηγούμενων παραγράφων ποσών».
- 93 Πρότεινε επίσης μείωση κατά 465 511 ESC, λόγω του ότι η Pirites Alentejanas είχε αφαιρέσει το ποσό αυτό για φόρο προστιθεμένης αξίας.
- 94 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαια 14.3.1, στοιχείο β' (αποδοχές του τεχνικού μη διδακτικού προσωπικού), και 14.3.1, στοιχείο γ' (αποδοχές του διοικητικού προσωπικού).

- 95 Σύμφωνα με το έγγραφο που περιέχει τον πίνακα των επιλέξιμων και μη επιλέξιμων δαπανών (βλ. ανωτέρω σκέψη 20), έγιναν μειώσεις όσον αφορά τις αποδοχές του τεχνικού μη διδακτικού προσωπικού και του διοικητικού προσωπικού κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων επανεξετάσεως. Υπό το πρίσμα των κριτηρίων αυτών (βλ. ανωτέρω σκέψη 21), όπως διασαφηνίζονται στην απόφαση πιστοποίησης (βλ. ανωτέρω σκέψη 27), οι δαπάνες αυτές κρίθηκαν υπέρμετρες σε σχέση με τη φύση των παροχών και των αγοραίων τιμών.
- 96 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.2 (επιβαρύνσεις επί των αποδοχών)

- 97 Η μείωση των επιβαρύνσεων επί των αποδοχών αιτιολογήθηκε με τη σκέψη ότι το επιλέξιμο ποσό αντιστοιχούσε στο 31,786 % των επιλέξιμων ποσών βάσει των κεφαλαίων 14.3.1, στοιχείο α' (διδασκτικό προσωπικό), 14.3.1, στοιχείο β' (τεχνικό μη διδασκτικό προσωπικό), και 14.3.1, στοιχείο γ' (διοικητικό προσωπικό), όσον αφορά το εσωτερικό προσωπικό (24,5 % για επιβαρύνσεις κοινωνικής ασφάλισεως και 7,286 % λόγω της εισφοράς για την ασφάλιση κινδύνων από εργατικά ατυχήματα).
- 98 Δεδομένου ότι τεκμαίρεται ότι η προσφεύγουσα γνωρίζει την πορτογαλική νομοθεσία περί κοινωνικής ασφάλισεως, η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαια 14.3.3 (έξοδα διαμονής) και 14.3.4 (έξοδα διατροφής)

- 99 Από το έγγραφο που περιέχει τον πίνακα των επιλέξιμων και μη επιλέξιμων δαπανών (βλ. ανωτέρω σκέψη 20) συνάγεται ότι στα ποσά που ζητήθηκαν βάσει των κεφαλαίων 14.3.3 (έξοδα διαμονής) και 14.3.4 (έξοδα διατροφής) για το προσωπικό της επιχειρήσεως έγιναν μειώσεις λόγω του ότι δεν υφίστατο άμεση σχέση με το χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα.
- 100 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.5 (έξοδα μετακινήσεως)

- 101 Το DAFSE πρότεινε μειώσεις στα έξοδα μετακινήσεως κατά 40 930 ESC, λόγω του ότι δεν υφίστατο άμεση σχέση με το χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα, και κατά 339 000 ESC, κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων επανεξετάσεως. Υπό το πρίσμα των κριτηρίων αυτών (βλ. ανωτέρω σκέψη 21), όπως αυτά διασαφηνίστηκαν στην απόφαση πιστοποιήσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 27), οι δαπάνες αυτές κρίθηκαν υπέρμετρες σε σχέση με τη φύση των παροχών και τις αγοραίες τιμές.
- 102 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.14 (γενικά διοικητικά έξοδα)

- 103 Στο έγγραφο που περιέχει τον πίνακα των επιλέξιμων και μη επιλέξιμων εξόδων (βλ. ανωτέρω σκέψη 20), το DAFSE θεώρησε ότι τα γενικά διοικητικά έξοδα δεν ήταν επιλέξιμα, λόγω του ότι παρέτεμπαν στις αποδοχές εκπαιδευτή που είχαν ήδη ενταχθεί στο κεφάλαιο περί των αποδοχών.
- 104 Με έγγραφό του που περιείχε την άποψή του επί ορισμένων παρατηρήσεων της Pirités Alentejanas (βλ. ανωτέρω σκέψη 23), το DAFSE διευκρίνισε ότι, ληφθέντων υπόψη των ποσών που έχουν εγγραφεί στο υποκεφάλαιο 14.3.1, στοιχείο γ' (αποδοχές του διοικητικού προσωπικού), βάσει των αποδοχών τριών μόνιμων υπαλλήλων, για ένα σύνολο 807 ωρών, και στο υποκεφάλαιο 14.3.1, στοιχείο δ' (αποδοχές προσωπικού πλην του διδακτικού, τεχνικού ή διοικητικού), βάσει των αποδοχών δύο μόνιμων υπαλλήλων που απασχολήθηκαν για διάστημα 1 028 ωρών, το ποσό που έχει εγγραφεί στο παρόν κεφάλαιο δεν δικαιολογείται ενόψει της φύσεως και του μεγέθους του προγράμματος.
- 105 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.6.3 (απόσβεση ηλεκτρονικού εξοπλισμού)

106 Το DAFSE υποστήριξε, με το έγγραφο που περιείχε τον πίνακα των επιλέξιμων και μη επιλέξιμων εξόδων (βλ. ανωτέρω σκέψη 20), ότι οι αποσβέσεις σχετικά με έναν αυτόματο τηλεφωνητή, μια φορητή μηχανή λήψεως για βιντεοταινίες και ένα ραδιόφωνο αυτοκινήτου δεν έγιναν δεκτές λόγω του ότι ήταν άσχετες με το χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα.

107 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

β) Λόγοι των μειώσεων που έγιναν στο μέρος του σχεδίου που αφορά την Tintas Robbialac

108 Τα προπαρατεθέντα έγγραφα στις σκέψεις 19 έως 28, 31 και 33, που ήταν γνωστά στην προσφεύγουσα πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, περιέχουν στοιχεία για τους λόγους των γενομένων μειώσεων.

109 Το Πρωτοδικείο θα εξετάσει ακολούθως την αιτιολογία σχετικά με καθένα από τα κεφάλαια ως προς τα οποία επήλθε μείωση.

— Κεφάλαιο 14.1 (εισοδήματα εκπαιδευομένων)

110 Το DAFSE πρότεινε τις ακόλουθες μειώσεις:

— 3 105 095 ESC (υποκεφάλαιο 14.1.1: αποδοχές και μισθοί)·

— 78 936 ESC (υποκεφάλαιο 14.1.2: πρόσθετες αποδοχές)·

— 809 409 ESC (υποκεφάλαιο 14.1.3: επιβαρύνσεις επί των αποδοχών)·

— 65 083 ESC (υποκεφάλαιο 14.1.4: ασφάλειες).

111 Οι προτάσεις αυτές στηρίζονταν στα πορίσματα της εκθέσεως οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hipólito. Κατά την έκθεση αυτή, το επιλέξιμο ως μισθός ποσό καθορίστηκε σε σχέση με το ωρομίσθιο και τις σημειούμενες παρουσίες στους καταλόγους παρουσιών (σ. 11). Στο σημείο 5.6 της εκθέσεως υπάρχει πίνακας που εκθέτει λεπτομερώς την ωριαία συχνότητα παρακολούθησης των μαθημάτων από τους εκπαιδευόμενους.

112 Επιπλέον, ως προς το υποκεφάλαιο 14.1.2 (πρόσθετες αποδοχές), η έκθεση επισημαίνει ότι το DAFSE ενημέρωσε, με το έγγραφο 18861 της 13ης Οκτωβρίου 1989, τον δικαιούχο ότι οι δαπάνες σχετικά με τις προμηδοτήσεις παραγωγής, συνέπειας, παραγωγικότητας και επαίνου είχαν θεωρηθεί μη επιλέξιμες από την Επιτροπή, και συνεπώς δικαιολογούνταν μειώσεις κατά το προσήκον μέτρο.

113 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Κεφάλαιο 14.2 (προετοιμασία μαθημάτων)

114 Στον πίνακα που επισυνάπτεται στην πρόταση για την έκδοση αποφάσεως πιστοποίησης (βλ. ανωτέρω σκέψη 20), το DAFSE υποστήριξε ότι το πραγματικό κόστος του παιδαγωγικού εξοπλισμού (υποκεφάλαιο 14.2.1) και αναπαραγωγής εγγράφων (υποκεφάλαιο 14.2.5) ανερχόταν σε 1 114 530 ESC και σε 62 288 ESC αντιστοίχως.

115 Θεώρησε μη επιλέξιμα τα ποσά των 197 730 ESC (υποκεφάλαιο 14.2.6: έξοδα τοποθετηθέντος στην προετοιμασία μαθημάτων προσωπικού) και των 78 390 ESC (υποκεφάλαιο 14.2.7: εξειδικευμένες εργασίες).

116 Το DAFSE αιτιολόγησε τις τελευταίες αυτές εκτιμήσεις βάσει της εφαρμογής των κριτηρίων επανεξετάσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 21). Ωστόσο, στην έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hipólito, στην οποία παραπέμπει το αιτιολογικό της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 37), οι σχετικές με τα υποκεφάλαια αυτά δαπάνες κρίθηκαν ως επιλέξιμες στο σύνολό τους.

117 Όμως, η καθής δεν διευκρίνισε ότι έπρεπε να αποστεί από τις εκτιμήσεις σχετικά με τις δαπάνες αυτές που περιείχε η εν λόγω έκθεση ούτε εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους επιβαλλόταν να αποστεί από αυτές. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αντιφατική, καθόσον παραπέμπει ταυτόχρονα στην εν λόγω έκθεση, η οποία καταλήγει ότι είναι επιλέξιμο το σύνολο των δαπανών σχετικά με τα υποκεφάλαια 14.2.6 και 14.2.7, και στα έγγραφα 4085 και 9600 και στα παραρτήματά τους με τους πίνακες του DAFSE (βλ. ανωτέρω σκέψεις 20 και 79) που καταλήγουν στη μη επιλεξιμότητα μέρους των εν λόγω δαπανών.

118 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αιτιολογία αυτή δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Κεφάλαιο 14.3 (λειτουργία και διαχείριση των μαθημάτων)

119 Από τον πίνακα προκύπτει (βλ. ανωτέρω σκέψη 20) ότι το DAFSE έκρινε ως μη επιλέξιμα, για τους λόγους που εκτίθενται στην έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hipólito:

— 1 780 080 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.1, στοιχείο α': αποδοχές του διδακτικού προσωπικού)·

— 121 669 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.2: επιβαρύνσεις επί των αποδοχών)·

— 8 898 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.4: έξοδα διατροφής)·

— 1 588 925 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.9: μισθώματα ακινήτων και κινητών)·

— 475 330 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.11: λοιπές παραδόσεις και υπηρεσίες παρασχεθείσες από τρίτους)·

— 103 400 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.15: λοιπά έξοδα λειτουργίας και διαχειρίσεως).

120 Επιπλέον, έκρινε ως μη επιλέξιμα, κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων επανεξετάσεως που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του πίνακα (βλ. ανωτέρω σκέψη 21):

— 464 490 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.1, στοιχείο β': αποδοχές του τεχνικού μη διδακτικού προσωπικού)·

— 186 030 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.1, στοιχείο γ': αποδοχές του διοικητικού προσωπικού)·

— 491 400 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.7: διαχείριση και έλεγχος του προϋπολογισμού)·

— 315 900 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.8: εξειδικευμένες εργασίες).

121 Το Πρωτοδικείο θα εξετάσει ακολούθως την αιτιολογία σχετικά με καθένα από τα υποκεφάλαια αυτά.

— Υποκεφάλαιο 14.3.1, στοιχείο α' (αποδοχές διδακτικού προσωπικού)

- 122 Στην έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hipólito εκτίθεται ότι το επιλέξιμο ποσό υπολογίστηκε βάσει των παρουσιών των διδασκόντων και του ανά εκπαιδευτική ώρα καταλογιστέου κόστους βάσει της αποφάσεως 20/MTSS/87, που καθορίζει τα ανώτατα όρια οικονομικών βοηθημάτων για τις αποδοχές του διδακτικού προσωπικού στα προς πραγματοποίηση προγράμματα εντός του 1988. Στην ίδια έκθεση διευκρινίζεται επίσης ότι μόνον τα μαθήματα για τα οποία υπήρχαν καταστάσεις παρουσιών υπογεγραμμένες είτε από διδάσκοντα είτε, τουλάχιστον, από εκπαιδευόμενο καταλογίστηκαν λογιστικώς και δηλώθηκαν ως επιλέξιμα. Επιπλέον, οι μέγιστες αποδοχές που προβλέπονταν στην απόφαση 20/MTSS/87 περιελάμβαναν τον ΦΠΑ. Τέλος, η έκθεση προσθέτει ότι η αμοιβή των εσωτερικώς διδασκόντων που καταλόγισε η Tintas Robbialac ήταν σε γενικές γραμμές πιο υψηλή από αυτή που δέχθηκε η προσφεύγουσα για να υπολογίσει το καταλογιστέο κόστος ανά ώρα. Ένας πίνακας εκθέτει λεπτομερώς τις διαφορές ανά διδάσκοντα (σ. 17 έως 19 της εκθέσεως).
- 123 Η εμπειριστατωμένη αυτή αιτιολογία πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαια 14.3.1, στοιχείο β' (αποδοχές του τεχνικού μη διδακτικού προσωπικού), και 14.3.1, στοιχείο γ' (αποδοχές του διοικητικού προσωπικού)

- 124 Το DAFSE έκρινε ότι μέρος των δαπανών σχετικά με τα υποκεφάλαια αυτά ήταν μη επιλέξιμες, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων επανεξετάσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 21). Εντούτοις, στην έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hipólito, στην οποία παραπέμπει η προσβαλλόμενη απόφαση με την αιτιολογία της (βλ. ανωτέρω σκέψη 37), οι δαπάνες αυτές είχαν θεωρηθεί επιλέξιμες στο σύνολό τους.
- 125 Όμως, η καθής δεν διευκρίνισε ότι έπρεπε να αποστεί από τις εκτιμήσεις σχετικά με τις δαπάνες αυτές που περιείχε η εν λόγω έκθεση ούτε εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους επιβαλλόταν να αποστεί από αυτές. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αντιφατική, καθόσον παραπέμπει ταυτό-

χρονα στην εν λόγω έκθεση, η οποία καταλήγει ότι είναι επιλέξιμο το σύνολο των δαπανών σχετικά με τα υποκεφάλαια 14.3.1, στοιχείο β', και 14.3.1, στοιχείο γ', και στα έγγραφα 4085 και 9600 και στα παραρτήματά τους με τους πίνακες του DAFSE (βλ. ανωτέρω σκέψεις 20 και 79) που καταλήγουν στη μη επιλεξιμότητα μέρους των εν λόγω δαπανών.

- 126 Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η αιτιολογία αυτή δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.2 (κοινωνικές επιβαρύνσεις)

- 127 Η έκθεση εξηγεί ότι η μείωση που έγινε στο πλαίσιο του υποκεφαλαίου 14.3.1, στοιχείο α', συνεπάγεται, κατόπιν εφαρμογής της μεθόδου που χρησιμοποιεί η Tintas Robbialsac για τον καταλογισμό των κοινωνικο- ασφαλιστικών επιβαρύνσεων που συνδέονται με το εσωτερικό διοικητικό και διδακτικό προσωπικό, μείωση κατά 121 669 ESC.

- 128 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.4 (έξοδα διατροφής των εσωτερικών διδασκόντων)

- 129 Η έκθεση διαλαμβάνει ότι έπρεπε να αναπροσαρμοστούν οι δαπάνες σχετικά με τους διδάσκοντες, διότι η επιχείρηση καταλόγισε 239 ημέρες ενώ υπήρξαν μόνον 190 ημέρες εκπαιδύσεως. Το ποσό των επιλέξιμων δαπανών που αφορούσε αυτή την

κατηγορία του προσωπικού προέκυπτε από τον πολλαπλασιασμό του αριθμού των ημερών εκπαίδευσης επί το κόστος ενός γεύματος και επί το ποσοστό του χρόνου τοποθετήσεως των διδασκόντων στην εκπαίδευση. Αντιθέτως, οι δαπάνες σχετικά με τον διευθυντή του προγράμματος σχεδίου και τις γραμματείς έγιναν εξ ολοκλήρου δεκτές.

- 130 Η εμπειροστατωμένη αυτή αιτιολογία πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαια 14.3.7 (διαχείριση και έλεγχος του προϋπολογισμού) και 14.3.8 (εξειδικευμένες εργασίες)

- 131 Αντίθετα προς το έγγραφο που περιέχει τον πίνακα των επιλέξιμων και μη επιλέξιμων δαπανών (βλ. ανωτέρω σκέψη 20), η έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hipólito καταλήγει στην επιλεξιμότητα των σχετικών με το υποκεφάλαιο 14.3.7 δαπανών. Ως προς το υποκεφάλαιο 14.3.8, η έκθεση αυτή επικεντρώνει την προσοχή της σε ένα τιμολόγιο της Partex σχετικό με 89 ώρες παροχής υπηρεσιών δύο τεχνικών που είχαν βοηθήσει την επιχείρηση στον νομικό και τον παιδαγωγικό τομέα, καθώς και στην ανάλυση των εκθέσεων και την επεξεργασία της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου. Οι συντάκτες της εκθέσεως κατέληξαν στο ότι είναι ανάγκη να μειωθεί το ποσό που καταλογίστηκε κατά 20 %, ήτοι κατά 130 104 ESC, με την αιτιολογία ότι οι δαπάνες που συνδέονται με την επεξεργασία της αιτήσεως πληρωμής δεν είχαν πραγματοποιηθεί κατά την περίοδο εκτελέσεως του προγράμματος, και όχι κατά 315 900 ESC όπως προτείνει το DAFSE στο έγγραφο που περιέχει τον πίνακα των επιλέξιμων και μη επιλέξιμων δαπανών.
- 132 Όμως, η καθής δεν διευκρίνισε ότι έπρεπε να αποστεί από τις εκτιμήσεις σχετικά με τις δαπάνες αυτές που περιέχει η εν λόγω έκθεση ούτε υπέδειξε τους λόγους για τους οποίους επιβαλλόταν να αποστεί από αυτές. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αιτιολογία

της προσβαλλομένης απόφασης είναι αντιφατική, καθόσον παραπέμπει στα έγγραφα 4085 και 9600 και στα παραρτήματά τους με τους πίνακες του DAFSE (βλ. ανωτέρω σκέψεις 20 και 79), που καταλήγουν στη μη επιλεξιμότητα ορισμένων δαπανών που θεωρούνται επιλέξιμες από την εν λόγω έκθεση, στην οποία, ωστόσο, επίσης παραπέμπει η αιτιολογία.

- 133 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αιτιολογία αυτή δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.9 (μισθώματα κινητών και ακινήτων)

- 134 Η έκθεση διαπιστώνει ότι το κόστος για τη μίσθωση των αιθουσών του Novotel καταλογίστηκε από την προσφεύγουσα στα έξοδα διατροφής για ποσό ύψους 8 230 ESC. Από την έκθεση προκύπτει ότι τα έξοδα αυτά έπρεπε να καταλογιστούν στο κεφάλαιο 14.3.4. Όμως, το ποσό που καταλογίστηκε στο κεφάλαιο αυτό θα έφθανε το μέγιστο επιτρεπόμενο όριο. Κατά συνέπεια, το ποσό των 8 230 ESC δεν θα ήταν επιλέξιμο.
- 135 Όσον αφορά τον εξοπλισμό πληροφορικής, η έκθεση διαλαμβάνει ότι συνολικό ποσό ύψους 1 588 925 ESC δεν κρίθηκε επιλέξιμο, διότι η επιχείρηση απέκτησε τον εξοπλισμό αυτό κατά το πέρας της μισθώσεως. Συνεπώς, το επιλέξιμο ποσό αντιστοιχούσε στην απόσβεση με συντελεστή που προβλεπόταν στον συνημμένο πίνακα του διατάγματος 737/81 της 29ης Αυγούστου 1981 (*Diario da República*, σειρά I, 198, της 29ης Αυγούστου 1981, σ. 2290), όπως τροποποιήθηκε. Δεδομένου ότι το πρόγραμμα διήρκεσε μόνον επτά μήνες, το επιλέξιμο ποσό ισοδυναμούσε με την τιμή αγοράς πολλαπλασιαζόμενη επί 7/60.
- 136 Αυτή η εμπειριστατωμένη αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.11 (λοιπές παραδόσεις και υπηρεσίες παρασχεθείσες από τρίτους)

- 137 Διαπιστώθηκε ότι, ετησίως, τα έξοδα για την παροχή ρεύματος, ύδατος και θερμάνσεως που κατελόγιζε η Tintas Robbialac ανέρχονταν σε 38 642 355 ESC, ενώ στη δήλωση των εισοδημάτων της ανέφερε ως έξοδα για τον σκοπό αυτό μόνον 22 060 815 ESC. Το επιλέξιμο ποσό υπολογίστηκε λαμβανομένης υπόψη της εν λόγω δηλώσεως, βάσει του τύπου που χρησιμοποίησε η Tintas Robbialac για να καταλογίσει τα έξοδα αυτά. Σύμφωνα με την έκθεση, παρόμοιος υπολογισμός πραγματοποιήθηκε για τα έξοδα τηλεφώνου, τηλεμοιοτυπίας και τηλετύπου, για τα οποία το ποσό που καταλογίστηκε ήταν 22 791 837 ESC ετησίως, ενώ στη δήλωση των εισοδημάτων γινόταν λόγος για 16 738 000 ESC.
- 138 Αυτή η εμπεριστατωμένη αιτιολογία πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.15 (λοιπές δαπάνες λειτουργίας και διαχείρισεως)

- 139 Στην έκθεση αναφέρεται ότι οι δαπάνες αυτές σχετικά με την προετοιμασία καφέ δεν είναι επιλέξιμες για συνδρομή του ΕΚΤ, χωρίς, ωστόσο, να εκτίθενται οι λόγοι.
- 140 Συνεπώς, η αιτιολογία αυτή δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Κεφάλαιο 14.8 (διαμονή και διατροφή των εκπαιδευομένων)

- 141 Σύμφωνα με το έγγραφο που περιέχει τον πίνακα των δαπανών που θεωρούνται επιλέξιμες και μη επιλέξιμες (βλ. ανωτέρω σκέψη 20), έγινε μείωση κατά 64 170 ESC στο υποκεφάλαιο 14.8.1 (έξοδα διαμονής εκτός του κέντρου) για τον λόγο που

αναφέρεται στην έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hipólito. Η έκθεση αυτή καταλήγει στο ότι δεν είναι επιλέξιμο το ποσό αυτό λόγω ελλείψεως δικαιολογητικού εγγράφου καταρτισθέντος από εξωτερική πηγή.

142 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Κεφάλαιο 14.9 (μετακίνηση εκπαιδευομένων)

143 Κατά την έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hipólito, το ποσό που καταλόγισε η επιχείρηση δεν είχε προβλεφθεί στην αίτηση συνδρομής και ουδείς λόγος διαφοροποίησε από την έκθεση αυτή υφίστατο. Συνεπώς, τα σχετικά με το κεφάλαιο αυτό έξοδα δεν μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν βάσει της επίδικης συνδρομής.

144 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

γ) Λόγοι των γενομένων μειώσεων στο μέρος του σχεδίου που αφορά τη Sapec

145 Τα έγγραφα που προπαρατέθηκαν στις σκέψεις 19 έως 28, 31 και 33 και περιήλθαν σε γνώση της προσφεύγουσας πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως περιέχουν στοιχεία για τους λόγους των γενομένων μειώσεων.

146 Το Πρωτοδικείο θα εξετάσει ακολούθως την αιτιολογία σχετικά με καθένα από τα κεφάλαια ως προς τα οποία επήλθε μείωση.

— Κεφάλαιο 14.2 (προετοιμασία μαθημάτων)

147 Το έγγραφο που περιέχει τον πίνακα (βλ. ανωτέρω σκέψη 20) διευκρινίζει ότι, καθώς είχε γίνει δεκτό ποσό ύψους 100 000 ESC ανά μάθημα όσον αφορά το παιδαγωγικό υλικό (υποκεφάλαιο 14.2.1), το ποσό που καταλόγισε η προσφεύγουσα κρίθηκε υπέρμετρο λαμβανομένης υπόψη της φύσεως και του μεγέθους του προγράμματος. Κατά συνέπεια, το ποσό που ζητήθηκε βάσει του παιδαγωγικού υλικού μειώθηκε κατά 1 435 850 ESC.

148 Στο υποκεφάλαιο 14.2.8 (λοιπά έξοδα προετοιμασίας) επήλθε μείωση κατά 763 000 ESC, κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων επανεξετάσεως. Ωστόσο, στην έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hirólito, στην οποία παραπέμπει η προσβαλλόμενη απόφαση με την αιτιολογία της (βλ. ανωτέρω σκέψη 37), οι δαπάνες σχετικά με το υποκεφάλαιο αυτό θεωρήθηκαν επιλέξιμες στο σύνολό τους.

149 Όμως, η καθής δεν διευκρίνισε ότι έπρεπε να αποστεί από τις εκτιμήσεις σχετικά με τις δαπάνες αυτές που περιείχε η εν λόγω έκθεση ούτε εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους έπρεπε να αποστεί από αυτές. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αντιφατική, καθόσον παραπέμπει ταυτόχρονα στην εν λόγω έκθεση, η οποία καταλήγει ότι είναι επιλέξιμο το σύνολο των δαπανών σχετικά με το υποκεφάλαιο 14.2.8, και στα έγγραφα 4085 και 9600 και στα παραρτήματά τους, που περιέχουν τους πίνακες του DAFSE (βλ. ανωτέρω σκέψεις 20 και 79) οι οποίοι καταλήγουν στη μη επιλεξιμότητα μέρους των εν λόγω δαπανών.

150 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αιτιολογία αυτή δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Κεφάλαιο 14.3 (λειτουργία και διαχείριση των μαθημάτων)

151 Το DAFSE θεωρεί ως μη επιλέξιμα, για τους λόγους που αναφέρονται στην έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hirólito:

— 5 744 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.5: έξοδα μετακινήσεως) και

— 8 049 589 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.9: μισθώματα ακινήτων και κινητών).

152 Επιπλέον, θεώρησε ως μη επιλέξιμα, κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων επανεξετάσεως που περιλαμβάνονται στο παράρτημα του πίνακα (βλ. ανωτέρω σκέψη 20):

— 811 000 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.1, στοιχείο β': αποδοχές του τεχνικού μη διδακτικού προσωπικού).

— 541 000 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.1, στοιχείο γ': αποδοχές του διοικητικού προσωπικού).

— 1 082 000 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.7: διαχείριση και έλεγχος προϋπολογισμού)·

— 1 104 000 ESC (υποκεφάλαιο 14.3.11: λουπές παραδόσεις και υπηρεσίες παρασχεθείσες από τρίτους).

153 Το Πρωτοδικείο θα εξετάσει ακολούθως την αιτιολογία σχετικά με καθένα από τα υποκεφάλαια αυτά.

— Υποκεφάλαια 14.3.1, στοιχείο β' (αποδοχές του τεχνικού μη διδακτικού προσωπικού), και 14.3.1, στοιχείο γ' (αποδοχές του διοικητικού προσωπικού)

154 Το DAFSE έκρινε ότι μέρος των δαπανών σχετικών με αυτά τα υποκεφάλαια ήσαν μη επιλέξιμες λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων επανεξετάσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 21). Εντούτοις, στην έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hipólito, στην οποία παραπέμπει η προσβαλλόμενη απόφαση με την αιτιολογία της (βλ. ανωτέρω σκέψη 37), οι δαπάνες αυτές είχαν θεωρηθεί επιλέξιμες στο σύνολό τους.

155 Όμως η καθής δεν διευκρίνισε ότι έπρεπε να αποστεί από τις εκτιμήσεις σχετικά με τις δαπάνες αυτές που περιείχε η εν λόγω έκθεση ούτε εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους έπρεπε να αποστεί από αυτές. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αιτιολογία της

προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αντιφατική, καθόσον παραπέμπει ταυτόχρονα στην εν λόγω έκθεση, η οποία καταλήγει ότι είναι επιλέξιμο το σύνολο των δαπανών σχετικά με τα υποκεφάλαια 14.3.1, στοιχείο β', και 14.3.1, στοιχείο γ', και στα έγγραφα 4085 και 9600 και στα παραρτήματά τους που περιέχουν τους πίνακες του DAFSE (βλ. ανωτέρω σκέψεις 20 και 79) οι οποίοι καταλήγουν στη μη επιλεξιμότητα μέρους των εν λόγω δαπανών.

- 156 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αιτιολογία δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.5 (έξοδα μετακινήσεως)

- 157 Στο σημείο 6.3.3 της εκθέσεως οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hirólito, διευκρινίζεται ότι οι δαπάνες περί διατροφής για ποσό ύψους 5 744 ESC δεν στηρίζονταν σε νόμιμα δικαιολογητικά.

- 158 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.7 (διαχείριση και έλεγχος προϋπολογισμού)

- 159 Το DAFSE έκρινε ότι μέρος των δαπανών σχετικών με αυτό το υποκεφάλαιο ήσαν μη επιλέξιμες λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων επανεξετάσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 21). Εντούτοις, στην έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Ale-

xandre Hirólitto, στην οποία παραπέμπει η προσβαλλόμενη απόφαση με την αιτιολογία της (βλ. ανωτέρω σκέψη 37), οι δαπάνες αυτές είχαν θεωρηθεί επιλέξιμες στο σύνολό τους.

160 Όμως, η καθής δεν διευκρίνισε ότι έπρεπε να αποστεί από τις εκτιμήσεις σχετικά με τις δαπάνες αυτές που περιείχε η εν λόγω έκθεση ούτε εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους έπρεπε να αποστεί από αυτές. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αντιφατική, καθόσον παραπέμπει ταυτόχρονα στην εν λόγω έκθεση, η οποία καταλήγει ότι είναι επιλέξιμο το σύνολο των δαπανών σχετικά με τα υποκεφάλαιο 14.3.7, και στα έγγραφα 4085 και 9600 και στα παραρτήματά τους που περιέχουν τους πίνακες του DAFSE (βλ. ανωτέρω σκέψεις 20 και 79) οι οποίοι καταλήγουν στη μη επιλεξιμότητα μέρους των εν λόγω δαπανών.

161 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αιτιολογία αυτή δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.9 (μισθώματα ακινήτων και κινητών)

162 Οι δαπάνες που καταλογίστηκαν στο κεφάλαιο αυτό αφορούν μισθώματα για αίθουσες στη Lisnave (τόπο παράδοσης των μαθημάτων), τον εξοπλισμό (ένα φωτοτυπικό μηχάνημα, μια ηλεκτρική γραφομηχανή και μερικούς υπολογιστές) και το μίσθωμα εξοπλισμών εργοστασίων.

163 Στο σημείο 6.3.6 της εκθέσεως οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hirólito παρατίθεται πίνακας στον οποίο ανακεφαλαιώνονται οι επιλέξιμες δαπάνες λαμβανομένων υπόψη των κανόνων αποσβέσεως που εφαρμόζονται στα αγαθά αυτά. Η εφαρμογή των κανόνων αυτών διευκρινίζεται ως ακολούθως:

« Διαπιστώσαμε ότι το φωτοτυπικό μηχάνημα και η ηλεκτρική γραφομηχανή αγοράστηκαν από την επιχείρηση στο πλαίσιο συμβάσεως χρηματοδοτικής μισθώσεως με 12 τριμηνιαίες δόσεις, το οποίο αντιστοιχεί σε τριετή απόσβεση. Η επιχείρηση καταλόγισε 4 δόσεις για έναν από τους εξοπλισμούς (μίσθωμα ύψους 32 175 ESC) και 5 δόσεις για τον έτερο εξοπλισμό (μίσθωμα ύψους 46 800 ESC), οι οποίες είχαν ήδη διαγραφεί από τις δαπάνες. Το εφαρμοστέο χρεωλυτικό επιτόκιο κατά τον πίνακα που προσαρτάται στο διάταγμα 737/81 της 29ης Αυγούστου 1981 ανέρχεται σε 14,28 %. Το επιλέξιμο ποσό αντιστοιχεί στα 9/84 του ποσού κτήσεως.

Όσον αφορά τους υπολογιστές και το συμπληρωματικό υλικό πληροφορικής που μισθώθηκαν από την επιχείρηση Prológica Sistemas de Informação e Gestão SA, διαπιστώσαμε ότι το υλικό παρέμεινε στην κατοχή της επιχειρήσεως στο τέλος της μισθωτικής περιόδου και ότι δεν υπάρχει απόδειξη ότι διατηρεί κάποιο υπόλοιπο της αξίας του.

Η πράξη αναλύθηκε σε πραγματικό “μίσθωμα μακράς διάρκειας” με ανάληψη του εξοπλισμού στο τέλος και μπορεί να θεωρηθεί κατ’ αναλογία, χρηματοδοτική μίσθωση.

Στην περίπτωση αυτή ο χρεωλυτικός τόκος είναι 20 %, οπότε θεωρούνται επιλέξιμα τα 9/60 της αξίας κατά τον χρόνο κτήσεως.

Λαμβανομένης υπόψη της περιόδου χρήσεως των 9 μηνών, προκύπτει ο ακόλουθος πίνακας (...).».

164 Στο πόρισμα της εκθέσεως αναφέρεται ότι οι δαπάνες που προκύπτουν από τη μίσθωση του εξοπλισμού πληροφορικής καταλογίστηκαν κατά μη εύλογο τρόπο, δεδομένου ότι η επιχείρηση αγόρασε το υλικό αυτό στη συνέχεια.

165 Αυτή η εμπειριστατωμένη αιτιολογία πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Υποκεφάλαιο 14.3.11 (λοιπές παραδόσεις και υπηρεσίες παρασχεθείσες από τρίτους)

166 Το DAFSE έκρινε ότι μέρος των δαπανών σχετικών με αυτό το υποκεφάλαιο ήταν μη επιλέξιμες λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων επανεξετάσεως (βλ. ανωτέρω σκέψη 21). Εντούτοις, στην έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hirólito, στην οποία παραπέμπει η προσβαλλόμενη απόφαση με το αιτιολογικό της (βλ. ανωτέρω σκέψη 37), οι δαπάνες αυτές είχαν θεωρηθεί επιλέξιμες στο σύνολό τους.

167 Όμως, η καθής δεν διευκρίνισε ότι έπρεπε να αποστεί από τις εκτιμήσεις σχετικά με τις δαπάνες αυτές που περιείχε η εν λόγω έκθεση ούτε εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους έπρεπε να αποστεί από αυτές. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αιτιολογία της

προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αντιφατική, καθόσον παραπέμπει ταυτόχρονα στην εν λόγω έκθεση, η οποία καταλήγει ότι είναι επιλέξιμο το σύνολο των δαπανών σχετικά με το υποκεφάλαιο 14.3.11, και στα έγγραφα 4085 και 9600 και στα παραρτήματά τους που περιέχουν τους πίνακες του DAFSE (βλ. ανωτέρω σκέψεις 20 και 79) οι οποίοι καταλήγουν στη μη επιλεξιμότητα μέρους των εν λόγω δαπανών.

- 168 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αιτιολογία δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

— Κεφάλαιο 14.8 (διαμονή και διατροφή των εκπαιδευομένων)

- 169 Τέλος, ποσό ύψους 891 502 ESC που ζητήθηκε βάσει του υποκεφαλαίου 14.8.4 (δαπάνες για γεύματα εκτός του κέντρου) θεωρήθηκε μη επιλέξιμο για τους λόγους που αναφέρονται στην έκθεση οικονομικού ελέγχου της Oliveira Rego & Alexandre Hipólito.
- 170 Στο σημείο 6.5 της εν λόγω εκθέσεως, διασαφηνίζεται ότι οι δαπάνες σχετικά με τη διατροφή των εκπαιδευομένων θεωρήθηκαν μη επιλέξιμες διότι στηρίζονταν μόνο σε εσωτερικά έγγραφα, ενώ οι δαπάνες αυτές έπρεπε να αποδειχθούν με δικαιολογητικά καταρτισθέντα από εξωτερική πηγή. Κατά συνέπεια, η έκθεση υπολογίζει σε 2 280 404 ESC τις επιλέξιμες δαπάνες για το κεφάλαιο αυτό.
- 171 Η αιτιολογία αυτή πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.

- 172 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να γίνει δεκτός καθόσον σκοπεί στην ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως στον βαθμό που αυτή επιβάλλει μείωση των ποσών που ζητεί η προσφεύγουσα με την αίτησή της πληρωμής του υπολοίπου στα υποκεφάλαια 14.2.6, 14.2.7, 14.3.1, στοιχείο β', 14.3.1, στοιχείο γ', 14.3.7, 14.3.8 και 14.3.15 του τμήματος του προγράμματος σχετικά με την Tintas Robbialac και 14.2.8, 14.3.1, στοιχείο β', 14.3.1, στοιχείο γ', 14.3.7 και 14.3.11 του τμήματος του προγράμματος σχετικά με τη Sarec.

Γ — Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από καταχρηστική άσκηση δικαιώματος και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και από παραβίαση των γενικών αρχών της καλής πίστεως, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 173 Κατά την προσφεύγουσα, έστω και αν το κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο δεν προβλέπει προθεσμία για την έκδοση από την Επιτροπή αποφάσεως επί αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου, εντούτοις η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να την εκδώσει εντός εύλογου χρόνου.
- 174 Εν προκειμένω, ο διαδραμών χρόνος μεταξύ της υποβολής της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως (έξι έτη) συνιστά καταχρηστική άσκηση δικαιώματος και παραβίαση της αρχής της καλής πίστεως.
- 175 Εξάλλου, μετά την πιστοποίηση του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας εκ μέρους του κράτους μέλους, ο δικαιούχος μπορούσε δικαιολογημένα να προσδοκά ότι αποκτά οριστικά τις καταβληθείσες προκαταβολές. Η θεμιτή αυτή προσδοκία μετατρέπεται σιωπηρώς, με τον χρόνο, σε υποκεμενικό δικαίωμα στην περίπτωση που ο δικαιούχος δεν είχε ενημερωθεί ότι υπάρχουν υπόνοιες για παρατυπίες. Η

τόσο μακρά αναβολή λήψεως αποφάσεως επί της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου, ενώ η προσβολή του δικαιούχου έχει μετουσιωθεί σε υποκειμενικό δικαίωμα, συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων του άμυνας, καθώς και παραβίαση των γενικών αρχών του δικονομικού δικαίου, ιδίως των αρχών της καλής πίστεως, της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων. Επιπλέον, η παρέλευση τόσο μεγάλου χρονικού διαστήματος πλήττει καίρια τα δικαιώματά του άμυνας, διότι διακυβεύεται σοβαρά η δυνατότητα προσκομδής αποδεικτικών μέσων για πραγματικά περιστατικά που ανατρέχουν στην τελευταία οκταετία.

- 176 Η καθής αμφισβητεί τις αιτιάσεις που διατυπώνει η προσφεύγουσα. Πρώτον, ούτε το άρθρο 6, παράγραφος 1, ούτε το άρθρο 7 του κανονισμού 2950/83 θέτει, για την άσκηση των εξουσιών της Επιτροπής, προθεσμία. Δεύτερον, εφόσον η προσφεύγουσα δεν τήρησε τους όρους που προβλέπει η εγκριτική απόφαση, δεν μπορεί να προβάλει νόμιμα τις αρχές της καλής πίστεως, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων. Τρίτον, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε σε τι συνίσταται η προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

1. Επί του εύλογου χαρακτήρα της διάρκειας της διαδικασίας

- 177 Κατά πάγια νομολογία, ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διοικητικής διαδικασίας εκτιμάται σε σχέση με τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε υποθέσεως και, ιδίως, από το γενικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η υπόθεση αυτή, τα διάφορα διαδικαστικά στάδια, το περιεχόμενο της υποθέσεως καθώς και τη σημασία της για τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη (απόφαση *Mediocurso* κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα στη σκέψη 63 ανωτέρω, σκέψη 61, και νομολογία που παρατίθεται).

- 178 Υπό το πρίσμα αυτό πρέπει να εξετασθεί αν ήταν εύλογος ο χρόνος που παρήλθε μεταξύ της εκ μέρους της προσφεύγουσας υποβολής της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου, στις 30 Οκτωβρίου 1989, και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, στις 14 Αυγούστου 1996. Στο πλαίσιο της εξέτασης αυτής, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα διάφορα στάδια της διαδικασίας που τηρήθηκε εν προκειμένω για την έκδοση αποφάσεως.
- 179 Στις 12 Φεβρουαρίου 1990, το DAFSE τροποποίησε την αίτηση πληρωμής του υπολοίπου που είχε απευθύνει στην Επιτροπή στις 30 Οκτωβρίου 1989.
- 180 Στις 24 Ιουνίου 1991, το DAFSE έκρινε ότι όφειλε να συλλέξει συμπληρωματικά στοιχεία σχετικά με τον επίδικο φάκελο και, όσον αφορά τις εταιρίες Tintas Robbialac και Sapec, να αναθέσει την πραγματοποίηση ελέγχου του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας στην εταιρία ορκωτών λογιστών Oliveira Rego & Alexandre Hirólito.
- 181 Ο φάκελος δεν περιέχει στοιχεία από τα οποία να προκύπτει η διενέργεια πράξεων διοικητικής φύσεως μεταξύ της 12ης Φεβρουαρίου 1990 και της 24ης Ιουνίου 1991. Ωστόσο, η απόφαση να ανατεθεί σε εταιρία ορκωτών λογιστών η διενέργεια ελέγχου του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας των προγραμμάτων που πραγματοποίησαν οι δύο εταιρίες στο πλαίσιο της εν λόγω συνδρομής ελήφθη μόνον αφού γεννήθηκαν αμφιβολίες στους υπαλλήλους του DAFSE για το νομότυπο ορισμένων δαπανών. Τέτοιες αμφιβολίες μπορούσαν να γεννηθούν μόνον κατόπιν επανεξετάσεως του οικείου φακέλου. Αν ληφθεί υπόψη το περίπλοκο του φακέλου αυτού, ο αριθμός των προσώπων που εμπλέκονταν στην εκτέλεση των προγραμμάτων και των αναγκαίων επαφών μεταξύ των εθνικών αρχών και των υπηρεσιών της Επιτροπής, ο χρόνος αυτός δεν φαίνεται υπερβολικός.
- 182 Η καθής δήλωσε, χωρίς να αντικρουσθεί από την προσφεύγουσα, ότι στο πλαίσιο της επανεξετάσεως της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου, πραγματοποιήθηκαν μεταξύ 1992 και 1994 επαφές μεταξύ του DAFSE και των επιχειρήσεων Tintas Robbialac, Sapec και Pirites Alentejanas, ιδίως στο πλαίσιο των συσκέψεων της ομάδας εργασίας που ήταν επιφορτισμένη με το παλαιό Ταμείο. Αυτή η ομάδα

εργασίας καθόρισε τα κριτήρια επανεξετάσεως σχετικά με τους φακέλους του 1988 στους οποίους είχε παρέμβει η προσφεύγουσα, τα οποία η καθής στη συνέχεια εφάρμοσε κατόπιν διαβουλεύσεως με τις πορτογαλικές αρχές. Το DAFSE ζήτησε να του δοθούν εκ νέου από τις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην εκτέλεση των προγραμμάτων διάφορα έγγραφα που έπρεπε να αναλυθούν και να αξιολογηθούν. Αν ληφθεί υπόψη το περίπλοκο του φακέλου, το διάστημα αυτό των τριών ετών, αν και αδιαμφισβήτητα μακρό, δεν βαίνει πέραν του ευλόγου χρόνου.

- 183 Από τις 30 Ιανουαρίου 1995, το DAFSE έχει κοινοποιήσει στις επιχειρήσεις προτάσεις για την έκδοση αποφάσεων, στις οποίες δόθηκε η δυνατότητα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.
- 184 Κατόπιν της υποβολής τους, το DAFSE κοινοποίησε στην καθής στις 30 Μαρτίου 1995 μια διορθωμένη πιστοποίηση του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας (βλ. ανωτέρω σκέψη 30).
- 185 Στις 19 Ιουνίου 1995, το DAFSE ενημέρωσε την προσφεύγουσα για το ύψος των δαπανών που είχε πιστοποιήσει κατόπιν επανεξετάσεως του φακέλου, με την επιφύλαξη πάντως της οριστικής αποφάσεως της Επιτροπής επί της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου (βλ. ανωτέρω σκέψη 31).
- 186 Με τα έγγραφα 2567, 2569, της 27ης Φεβρουαρίου, και 2837, της 1ης Μαρτίου 1996, το DAFSE ενημέρωσε την προσφεύγουσα ότι η Επιτροπή είχε εγκρίνει την πιστοποίηση της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου για το ποσό που αναφερόταν στα έγγραφα της 19ης Ιουνίου 1995.
- 187 Τέλος, λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως Επιτροπή κατά Branco, μνημονευθείσα στη σκέψη 35 ανωτέρω, η καθής ανακάλεσε μια πρώτη απόφαση και την αντικατέστησε με την προσβαλλόμενη απόφαση.

188 Από αυτή τη διαδοχή των γεγονότων προκύπτει ότι κάθε διαδικαστικό στάδιο που προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως ολοκληρώθηκε εντός εύλογης προθεσμίας σε σχέση με τις περιστάσεις που νομίμως μπορούσαν να λάβουν υπόψη τα επιφορτισμένα με τη διαχείριση του ΕΚΤ εθνικά και κοινοτικά όργανα στο πλαίσιο εξετάσεως των αιτήσεων πληρωμής του υπολοίπου.

189 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αιτίαση που αντλείται από την παραβίαση των αρχών της εύλογης προθεσμίας, της καλής πίστεως και από την κατάχρηση δικαιώματος πρέπει να απορριφθεί.

2. Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από την παραβίαση των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων

190 Σε μια περίπτωση όπως η προκειμένη, κατά την οποία ο δικαιούχος συνδρομής του ΕΚΤ δεν εκτέλεσε το πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισεως σύμφωνα με τους όρους από τους οποίους εξηρτάτο η χορήγηση της συνδρομής αυτής, ο εν λόγω δικαιούχος δεν μπορεί να επικαλεστεί τις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και των κεκτημένων δικαιωμάτων προκειμένου να επιτύχει την πληρωμή του υπολοίπου του συνολικού ποσού της αρχικώς εγκριθείσας συνδρομής (απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, Branco κατά Επιτροπής, μνημονευθείσα στη σκέψη 53 ανωτέρω, σκέψεις 97 και 105, και τη μνημονευθείσα νομολογία).

191 Δεδομένου ότι η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης απορρέει από την αρχή της ασφαλείας δικαίου που επιβάλλει όπως οι κανόνες δικαίου είναι σαφείς και επακριβείς, αποβλέπει δε στο να εξασφαλίζει το προβλέψιμο των καταστάσεων και των εννόμων σχέσεων που διέπει το κοινοτικό δίκαιο (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Φεβρουαρίου 1996, C-63/93, Duff κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-569, σκέψη 20), το ίδιο συμπέρασμα επιβάλλεται όσον αφορά την προσβαλλόμενη παραβίαση της αρχής της ασφαλείας δικαίου.

- 192 Κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν τηρήθηκαν οι όροι της εγκριτικής αποφάσεως για ορισμένες δαπάνες. Η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η ανάλυση που οδήγησε την καθής στο συμπέρασμα αυτό ήταν εσφαλμένη. Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι, στην προκειμένη περίπτωση, η προσφεύγουσα δεν τήρησε τους όρους από τους οποίους διέπονταν τα επίμαχα προγράμματα επαγγελματικής καταρτίσεως.
- 193 Σε κάθε περίπτωση, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να προσδοκά θεμιτώς ότι θα αποκτούσε το σύνολο της χρηματοδοτικής συνδρομής, ή έστω μόνον τα ποσά των προκαταβολών που πληρώθηκαν. Πρώτον, από τη σκέψη 18 προκύπτει πράγματι ότι, από το 1991, τα διαβήματα του DAFSE άφηναν να υποτεθεί ότι δεν είχε περατώσει τον έλεγχο του φακέλου και ότι υφίσταντο αμφιβολίες ως προς το βάσιμο της πιστοποίησεως του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας της 30ής Οκτωβρίου 1989. Δεύτερον, καθώς στην Επιτροπή εναπόκειται, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, η έκδοση της οριστικής αποφάσεως (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Οκτωβρίου 1996, C-32/95 P, Επιτροπή κατά Lisrestal κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-5373, σκέψη 29), η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι η πιστοποίηση της 30ής Οκτωβρίου 1989 της παρείχε το δικαίωμα να εισπράξει το ποσό του οποίου την καταβολή είχε ζητήσει με την αίτηση πληρωμής του υπολοίπου που αποτέλεσε το αντικείμενο της εν λόγω πιστοποίησης.
- 194 Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από παραβίαση των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου πρέπει να απορριφθεί.

3. Επί της προσβαλλόμενης προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας

- 195 Η προσφεύγουσα περιορίζεται στον γενικό ισχυρισμό ότι ο χρόνος που παρήλθε από της εκτελέσεως των προγραμμάτων διακυβεύει τις δυνατότητές της να αποδείξει ότι δεν είναι βάσιμες οι αιτιάσεις που της προσάπτονται.

- 196 Το σύστημα χρηματοδοτήσεως που διαμόρφωσε η εφαρμοστέα κανονιστική ρύθμιση βασίζεται κυρίως στην τήρηση εκ μέρους του δικαιούχου ορισμένων όρων που του παρέχουν το δικαίωμα να εισπράξει την προβλεπόμενη συνδρομή. Από την κανονιστική αυτή ρύθμιση, ιδίως από το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, προκύπτει ότι τόσο οι εθνικές αρχές όσο και η Επιτροπή έχουν το δικαίωμα να ελέγχουν την τήρηση των όρων αυτών εκ μέρους του δικαιούχου. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι δικαιούχοι, προκειμένου να διασφαλίσουν την καταβολή της συνδρομής, είναι υποχρεωμένοι να φυλάσσουν τα δικαιολογητικά έγγραφα που αποδεικνύουν ότι τήρησαν τους όρους αυτούς τουλάχιστον ως την οριστική απόφαση της Επιτροπής επί της αιτήσεως πληρωμής του υπολοίπου.
- 197 Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας πρέπει να απορριφθεί.
- 198 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Δ — Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από κατάχρηση εξουσίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 199 Επικουρικώς, η προσφεύγουσα αιτιάται την καθής ότι ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας, υποκαθιστώντας το πορτογαλικό κράτος προκειμένου να μειώσει τις επίμαχες συνδρομές και νομιμοποιώντας, τρόπον τινά, τις — παράνομες — πράξεις του DAFSE που έλαβαν χώρα μετά την πιστοποίηση του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας της 30ής Οκτωβρίου 1989. Ότι το DAFSE κινήθηκε από τη μέριμνα να μειώσει με κάθε τρόπο τις συνδρομές που είχαν προηγουμένως εγκρ προκειμένου

να εξυγιάνει τον προϋπολογισμό της κοινωνικής ασφάλισης στον οποίο υπάγονται οι εθνικές συνεισφορές που χορηγούνται στο πλαίσιο των συνδρομών του ΕΚΤ, κατηγορώντας τους δικαιούχους των χρηματοδοτήσεων του ΕΚΤ ότι δεν τις χρησιμοποίησαν σωστά. Νομιμοποιώντας με τον τρόπο αυτό τις παράνομες πρωτοβουλίες του DAFSE, η καθής υπερέβη τις εξουσίες που της παρέχει το άρθρο 7 του κανονισμού 2950/83 και ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας.

200 Αυτή η κατάχρηση εξουσίας προκύπτει:

- από το γεγονός ότι το ποσό της μείωσης που αποφάσισε η καθής αντιστοιχεί στα ποσά που περιέκοψε το DAFSE στις αποφάσεις πιστοποίησης της 19ης Ιουνίου 1995 (βλ. ανωτέρω σκέψη 31),
- από την επανεξέταση των εν λόγω φακέλων υπό το πρίσμα των νέων κριτηρίων,
- από την προσοχή της κοινής γνώμης για τη δημοσιονομική κατάσταση κατά το 1995, έτος των βουλευτικών εκλογών,
- από τα συνημμένα στο υπόμνημα αντικρούσεως έγγραφα, και ειδικότερα από αυτά που είναι σχετικά με τις εργασίες της ομάδας εργασίας του παλαιού ταμείου που αφορούν τον καθορισμό της μεθόδου ελέγχου των φακέλων χρηματοδοτήσεως του ΕΚΤ στους οποίους είχε παρέμβει η προσφεύγουσα (έγγραφα 7 έως 9 και 17).

- 201 Η καθής αποκρούει τους ισχυρισμούς αυτούς και τονίζει ότι περιορίστηκε στο να επιβεβαιώσει την πιστοποίηση που διενήργησε το πορτογαλικό κράτος, τηρώντας την κοινοτική νομοθεσία που ισχύει στον τομέα αυτό, και ειδικότερα το άρθρο 6 του κανονισμού 2950/83.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 202 Μια πράξη θεωρείται ότι εκδόθηκε κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον όταν από αντικειμενικές, κρίσιμες και συγκλίνουσες ενδείξεις προκύπτει ότι εκδόθηκε με αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, πρωταρχικό σκοπό άλλο πλην του υπ' αυτής αναφερομένου ή με σκοπό την καταστρατήγηση της διαδικασίας που προβλέπεται ειδικά στη Συνθήκη για την αντιμετώπιση των οικείων περιστάσεων (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Proderec κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα στη σκέψη 54, σκέψη 118).
- 203 Τα στοιχεία που επικαλείται η προσφεύγουσα προκειμένου να αποδείξει την κατάχρηση εξουσίας δεν επαρκούν για την ανατροπή του τεκμηρίου νομιμότητας το οποίο ισχύει, κατ' αρχήν, υπέρ των πράξεων των κοινοτικών οργάνων.
- 204 Όπως έκρινε το Πρωτοδικείο με την απόφαση Proderec κατά Επιτροπής (προαναφερθείσα στη σκέψη 54, σκέψη 69), η πράξη πιστοποίησης που εκδίδει το κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 4, του κανονισμού 2950/83 δεν το απαλλάσσει από τις λοιπές υποχρεώσεις που υπέχει από την ισχύουσα κοινοτική ρύθμιση.
- 205 Επιπλέον, τα κριτήρια βάσει των οποίων οι επίμαχοι φάκελοι επανεξετάστηκαν είναι αυτά του «εύλογου χαρακτήρα των δαπανών που πραγματοποίησε ο δικαιούχος» και της «χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης της συνδρομής». Όμως εφαρμογή των

κριτηρίων αυτών, τα οποία συνίστανται απλώς στον έλεγχο αν οι δαπάνες τις οποίες προβάλλει ο αποδέκτης και τις οποίες έχει εξοφλήσει αντικατοπτρίζουν προσηκόντως τις παροχές υπηρεσιών σχετικά με τις οποίες πραγματοποιήθηκαν, εμπίπτει κάλλιστα στο πλαίσιο του ελέγχου που οφείλει να πραγματοποιεί το κράτος μέλος πέραν της απλής πιστοποίησης του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας, σύμφωνα με το άρθρο 7 της αποφάσεως 83/673, οσάκις έχει υπόνοιες για την ύπαρξη παρατυπιών, ανεξαρτήτως του εάν συνιστούν ή όχι απάτη (απόφαση Proderec κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα στη σκέψη 54, σκέψη 88).

- 206 Εφόσον, εν προκειμένω, το πορτογαλικό κράτος είχε υπόνοιες για την ύπαρξη παρατυπιών στους φακέλους χρηματοδοτήσεως του ΕΚΤ που είχαν αποτελέσει αντικείμενο της πιστοποίησης του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας της 30ής Οκτωβρίου 1989, εφόσον επανεξέτασε τους φακέλους αυτούς και ως εκ τούτου τροποποίησε την πιστοποίησή του περί του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας και εφόσον η καθής επικύρωσε την πιστοποίηση αυτή όπως τροποποιήθηκε κατόπιν της επανεξετάσεως, νομίμως προέβη στις μειώσεις της συνδρομής που επακολούθησαν.
- 207 Τέλος, το γεγονός ότι η προσοχή της πορτογαλικής κοινής γνώμης εστράφη στα δημοσιονομικά της χώρας ουδόλως συνιστά ένδειξη καταχρήσεως εξουσίας.
- 208 Τέλος, τα στοιχεία που προβάλλει η προσφεύγουσα δεν επαρκούν για να αποδείξουν την ύπαρξη καταχρήσεως εξουσίας και ως εκ τούτου ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 209 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή καθόσον σκοπεί την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως κατά τον βαθμό που αυτή επιβάλλει μείωση των ποσών που ζητεί η προσφεύγουσα με την αίτησή της πληρωμής του υπολοίπου στα υποκεφάλαια 14.2.6, 14.2.7, 14.3.1, στοιχείο β', 14.3.1, στοιχείο γ', 14.3.7, 14.3.8 και 14.3.15 του τμήματος του προγράμματος σχετικά με την Tintas Robbialac και 14.2.8, 14.3.1, στοιχείο β', 14.3.1, στοιχείο γ', 14.3.7 και 14.3.11 του τμήματος του προγράμματος σχετικά με τη Sarec.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 210 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα.
- 211 Εν προκειμένω, τα ακυρωτικά αιτήματα της προσφεύγουσας, που ζήτησε την καταδίκη της Επιτροπής στα δικαστικά έξοδα του παρόντος βαθμού δικαιοδοσίας, κρίθηκαν εν μέρει βάσιμα.
- 212 Κατά συνέπεια, κάθε διάδικος πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Ακυρώνει την απόφαση C (96) 1184 της Επιτροπής, της 14ης Αυγούστου 1996, περί μείωσης της συνδρομής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου που χορηγήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος 880412/P3, κατά τον βαθμό που αυτή επιβάλλει μείωση των ποσών που ζητεί η προσφεύγουσα με την αίτησή της πληρωμής του υπολοίπου στα υποκεφάλαια 14.2.6, 14.2.7, 3.1, στοιχείο β',**

14.3.1, στοιχείο γ', 14.3.7, 14.3.8 και 14.3.15 του τμήματος του προγράμματος σχετικά με την Tintas Robbialac SA και 14.2.8, 14.3.1, στοιχείο β', 14.3.1, στοιχείο γ', 14.3.7 και 14.3.11 του τμήματος του προγράμματος σχετικά με τη Sarcos — Produits et engrais chimiques du Portugal SA.

2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.

3) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

Jaeger

Lenaerts

Azizi

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 16 Σεπτεμβρίου 1999.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

M. Jaeger

Περιεχόμενα

Νομικό πλαίσιο	Π-2677
Ιστορικό της υποθέσεως	Π-2679
Α — Πραγματικά περιστατικά προγενέστερα της προσβαλλομένης αποφάσεως	Π-2679
Β — Η προσβαλλόμενη απόφαση	Π-2685
Διαδικασία	Π-2689
Αιτήματα των διαδίκων	Π-2689
Ως προς την ουσία	Π-2690
Α — Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση της εφαρμοστέας ρυθμίσεως, η οποία απορρέει από τη δεύτερη πιστοποίηση στην οποία προέβη το DAFSE	Π-2690
Επί της κατά χρόνον αναρμοδιότητας του DAFSE	Π-2691
Επιχειρήματα των διαδίκων	Π-2691
— Επί της πρώτης αιτιάσεως που αντλείται από την καθυστέρηση της δεύτερης πιστοποίησης του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας ..	Π-2691
— Επί της δεύτερας αιτιάσεως που αντλείται από την παράβαση της κατά χρόνον κατανομής των αντιστοιχών καθηκόντων του οικείου κράτους μέλους και της Επιτροπής	Π-2692
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	Π-2693
Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά την παράβαση των κανόνων κατανομής των αντιστοιχών αρμοδιοτήτων των κρατών μελών και της Επιτροπής	Π-2695
Επιχειρήματα των διαδίκων	Π-2695
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	Π-2696
Β — Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως που επιβάλλει το άρθρο 190 της Συνθήκης	Π-2697
Επιχειρήματα των διαδίκων	Π-2697
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	Π-2700
1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις	Π-2700
2. Ενσωμάτωση της αιτιολογίας των πράξεων των εθνικών αρχών στην απόφαση της Επιτροπής	Π-2701
3. Ενημέρωση της προσφεύγουσας επί των στοιχείων στα οποία παρατέμπει η προσβαλλόμενη απόφαση	Π-2702
4. Ο επαρκής χαρακτήρας της αιτιολογίας	Π-2702
α) Λόγοι των μειώσεων που έγιναν στο μέρος του προγράμματος που αφορά την Pirites Alentejanas	Π-2702
— Υποκεφάλαιο 14.1.4 (ασφάλειες)	Π-2703

— Υποκεφάλαιο 14.2.6 (έξοδα του τοποθετημένου στην προετοιμασία των μαθημάτων προσωπικού)	II - 2704
— Υποκεφάλαιο 14.2.7 (εξειδικευμένες εργασίες)	II - 2704
— Υποκεφάλαιο 14.3.1, στοιχείο α' (αποδοχές διδακτικού προσωπικού) . . .	II - 2705
— Υποκεφάλαια 14.3.1, στοιχείο β' (αποδοχές του τεχνικού μη διδακτικού προσωπικού), και 14.3.1, στοιχείο γ' (αποδοχές του διοικητικού προσωπικού)	II - 2705
— Υποκεφάλαιο 14.3.2 (επιβαρύνσεις επί των αποδοχών)	II - 2706
— Υποκεφάλαια 14.3.3 (έξοδα διαμονής) και 14.3.4 (έξοδα διατροφής) . . .	II - 2706
— Υποκεφάλαιο 14.3.5 (έξοδα μετακινήσεως)	II - 2707
— Υποκεφάλαιο 14.3.14 (γενικά διοικητικά έξοδα)	II - 2707
— Υποκεφάλαιο 14.6.3 (απόσβεση ηλεκτρονικού εξοπλισμού)	II - 2708
β) Λόγοι των μειώσεων που έγιναν στο μέρος του σχεδίου που αφορά την Tintas Robbialac	II - 2708
— Κεφάλαιο 14.1 (εισοδήματα εκπαιδευομένων)	II - 2709
— Κεφάλαιο 14.2 (προετοιμασία μαθημάτων)	II - 2710
— Κεφάλαιο 14.3 (λειτουργία και διαχείριση των μαθημάτων)	II - 2711
— Υποκεφάλαιο 14.3.1, στοιχείο α' (αποδοχές διδακτικού προσωπικού) . . .	II - 2713
— Υποκεφάλαια 14.3.1, στοιχείο β' (αποδοχές του τεχνικού μη διδακτικού προσωπικού), και 14.3.1, στοιχείο γ' (αποδοχές του διοικητικού προσωπικού)	II - 2713
— Υποκεφάλαιο 14.3.2 (κοινωνικές επιβαρύνσεις)	II - 2714
— Υποκεφάλαιο 14.3.4 (έξοδα διατροφής των εσωτερικών διδασκόντων) . .	II - 2714
— Υποκεφάλαια 14.3.7 (διαχείριση και έλεγχος του προϋπολογισμού) και 14.3.8 (εξειδικευμένες εργασίες)	II - 2715
— Υποκεφάλαιο 14.3.9 (μισθώματα κινητών και ακινήτων)	II - 2716
— Υποκεφάλαιο 14.3.11 (λοιπές παραδόσεις και υπηρεσίες παρασχεθείσες από τρίτους)	II - 2717
— Υποκεφάλαιο 14.3.15 (λοιπές δαπάνες λειτουργίας και διαχειρίσεως) . . .	II - 2717
— Κεφάλαιο 14.8 (διαμονή και διατροφή των εκπαιδευομένων)	II - 2717
— Κεφάλαιο 14.9 (μετακίνηση εκπαιδευομένων)	II - 2718

γ) Λόγοι των γενομένων μειώσεων στο μέρος του σχεδίου που αφορά τη Sarec	II - 2718
— Κεφάλαιο 14.2 (προετοιμασία μαθημάτων)	II - 2719
— Κεφάλαιο 14.3 (λειτουργία και διαχείριση των μαθημάτων)	II - 2720
— Υποκεφάλαια 14.3.1, στοιχείο β' (αποδοχές του τεχνικού μη διδακτικού προσωπικού), και 14.3.1, στοιχείο γ' (αποδοχές του διοικητικού προσωπικού)	II - 2721
— Υποκεφάλαιο 14.3.5 (έξοδα μετακινήσεως)	II - 2722
— Υποκεφάλαιο 14.3.7 (διαχείριση και έλεγχος προϋπολογισμού)	II - 2722
— Υποκεφάλαιο 14.3.9 (μισθώματα ακινήτων και κινητών)	II - 2723
— Υποκεφάλαιο 14.3.11 (λοιπές παραδόσεις και υπηρεσίες παρασχεθείσες από τρίτους)	II - 2725
— Κεφάλαιο 14.8 (διαμονή και διατροφή των εκπαιδευομένων)	II - 2726
Γ — Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από καταχρηστική άσκηση δικαιώματος και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και από παραβίαση των γενικών αρχών της καλής πίστωσης, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων	II - 2727
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 2727
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 2728
1. Επί του εύλογου χαρακτήρα της διάρκειας της διαδικασίας	II - 2728
2. Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από την παραβίαση των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων	II - 2731
3. Επί της προβαλλόμενης προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας	II - 2732
Δ — Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από κατάχρηση εξουσίας	II - 2733
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 2733
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 2735
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 2737